

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

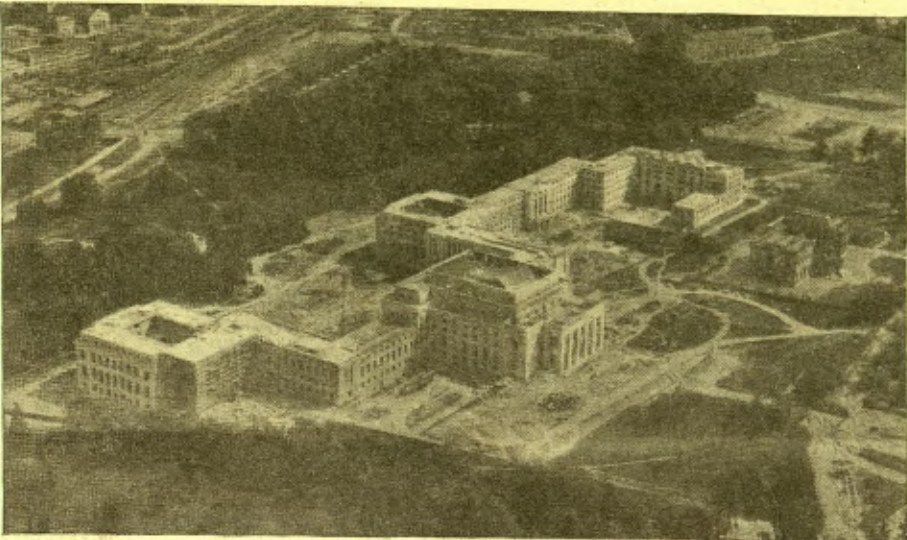
Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

GINEBRA AL TREBALL

La Conferència del Desarmament i les possibilitats d'un Conveni

Aquesta setmana Ginebra coneixerà el bullici propi dels grans esdeveniments. La reunió de la Comissió General de la Conferència del Desarmament i la sessió extraordinària del Consell de la S. de N. tenen prou importància per mobilitzar les personalitats més importants del món internacional. Però aquesta vegada a Ginebra s'hi juguen dues partides definitives: es tracta de pronunciar sentència de vida o mort per a

Resta la posició d'Anglaterra. Més que dir Anglaterra, diem l'Imperi Britànic i compendrem les tesis que s'hi afronten. Mac Donald, incurablement germanòfil, seria favorable a un rearmament parcial; Baldwin i els seus amics se'n mostren contraris i estan preocupats de garantir la seguretat d'Anglaterra. Un tercer grup comprèn els imperialistes, favorables a «l'isolament esplèndid», les tesis dels quals han estat expo-

Els nous edificis que estatjaran la Societat de les Nacions

la Conferència del Desarmament i es tracta de fixar la data i les modalitats del plebiscit del Sarre. Com si res, ambdós problemes mantenen en alerta diverses nacions europees i la seva solució pot provocar conflictes o afermar la pau. Per això, aquesta vegada més que les altres, a Ginebra el bullici de tantes arribades no passa desapercebut i es vol mantenir la serenitat en un ambient de passió.

Història curiosa la de la Conferència del Desarmament! No és que de bell antuvi no s'haguessin previst dificultats gairebé inextricables. Però quan a la primera Assemblea de la S. de N., en novembre-desembre de 1920, fou discutida per primera vegada la qüestió de reduir els armaments, l'ambient europeu era tot un altre que el d'avui. Des d'aquella data, el camí recorregut, ple tanmateix de pendents, és enorme. Només cal assenyalar fites: recerca dels elements tècnics i polítics d'una reducció dels armaments, garanties mútues, projecte d'assistència mútua. L'any 1924 entrem ja a les definicions concretes: projecte de protocol, arbitratge, seguretat, desarmament. El 16 d'octubre de 1925 hi ha l'acord de Locarno i després els treballs tècnics per a la reducció dels armaments, amb els projectes francès i anglès. El pacte Briand-Kellogg, l'any 1928, clou tot un període d'activitats pacifistes que foren possibles, malgrat alts i baixos considerables, gràcies a la bona voluntat francesa i a les disposicions dels partits democràtics alemanys. Però Europa coneixerà, ben aviat, aventures extravagants i salvadors miraculosos i aquell ambient de concòrdia, establert gràcies a sacrificis enormes, deixarà pas a rancúnies cada dia més aguditzades. La Conferència del Desarmament sofrirà les conseqüències d'aquesta situació i els seus anys darrers són tristos i inefficaces. Aquesta setmana ha d'ésser decisiva per a ella: o en surt amb vida o definitivament morta, car l'estat d'Europa no permet el diàleg amistós.

Convé, doncs, analitzar els factors en presència per tal de comprendre la trama complicada de les discussions que tindran lloc. La Conferència ve precedida pel fracàs de tota una sèrie de plans, el francès, l'anglès, l'alemany i l'italià, tots els quals es poden reduir a dos: l'un contrari al rearmament del Reich i l'altre favorable. Hem assistit a entrevistes internacionals d'una importància cabdal: Titulesco i Benes a París, el raid europeu d'Eden, les visites de representants balcànics a París i Berlín, el viatge de Barthou a Polònia i Txecoslovàquia, el de Beck a Romania. No oblidem la signatura del pacte balcànic i la visita del delegat alemany, von Ribbentrop, a Londres i Roma, la de Goering a Atenes. Tot això és dir que la Conferència té una gran preparació diplomàtica i que les necessitats de les nacions són ben conegudes.

Quines són aquestes necessitats? França és exigent. No vol el rearmament del Reich i per tant fa ressortir la militarització de la joventut alemanya, la creació de l'aviació i de tot un sistema aeri defensiu al llarg de la zona desmilitaritzada. Contra el rearmament del Reich estan la U. R. S. S. — car hom sap les velleïtats expansionistes d'Alemanya a Ucraïna, exposades en el *Mein Kampf* de Hitler. Polònia i la Petita Entesa, Àustria i els països bàltics, Holanda, Suïssa i Bèlgica creuen també en el perill pangermànic. França, amb Polònia, Bèlgica i la Petita Entesa, manté una política de concòrdia. S'ha dit que amb l'últim viatge de Barthou, la diplomàcia francesa havia passat de la política d'amistat a la política d'aliances. França, doncs, pot estar segura de l'ajut d'aquestes nacions.

Per altra part, el perill alemany ha estat causa del protocol danubià: i encara que Itàlia, més o menys cobertament defensi el revisionisme magiar, el tombant de la política balcànica, després del pacte i el canvi de la política búlgara, no poden donar inconvenients a França i en certa manera afebleixen la posició alemanya. I no és cap secret que la lluna de mel dels feixismes, l'italià i l'alemany, ha durat ben poca cosa.

sades per un gran senyor de casta liberal: Lord Lottian. El seu parer és que Anglaterra no pot aventurar-se a adquirir compromisos a Europa sense comptar amb els Dominions, i com que aquests, principalment Canadà, Austràlia i Nova Zelanda, són contraris a immiscuir-se en assumptes europeus, Anglaterra ha de seguir l'exemple dels Estats Units si no vol afeblir la seva puixança imperial.

Anglaterra i Itàlia demanen un esforç a França. Un cert desarmament francès, un cert armament alemany. França els contesta demanant garanties. Però Anglaterra no vol oferir cap garantia i per tant cap convenció no es preveu possible.

Aquests són els antecedents principals, reduïts a una síntesi brevíssima, que se'n presenten davant la reunió de la Comissió del Desarmament. No hi ha cap projecte de convenció, ni cap pla elaborat. Norman Davis ha rebut ordres de proposar un pla mundial de seguretat i el control de la fabricació d'armes. Aquest segon punt és importantíssim i podria facilitar la discussió de la seguretat. S'espera molt, en canvi, del projecte de Litvinoff, un pacte europeu completat per pactes regionals, i perquè se n'espera molt, Anglaterra i d'altres països es mostren favorables a l'entrada dels soviets a l'organisme ginebrí.

La Conferència, per a salvar-se, necessita arribar a l'elaboració d'un conveni. Sense ell, França no pot trobar garanties, ni Anglaterra pot tranquilitzar els seus temors d'un atac aeri. Itàlia, financerament en estat greu, no acceptaria amb goig una cursa d'armaments, ni Alemanya pot continuar aquesta follia militar que converteix una nació en una caserna. Sense un conveni, que estableixi garanties, cap problema polític d'Europa no pot trobar solució adequada. Si fos possible de recomanar menys egoisme nacional i més interès europeu, potser la solució es podria trobar en aquesta Conferència que acaba d'obrir les portes.

Els Dijous — Blancs

DIAMANTS

Aquest mes de prometaiges i esposalles, els joiers rivalitzen a guarnir els aparadors, car saben que no hi ha millor invitació al viatge de l'ambició femenina que l'ofrena d'un adreç de diamants.

La noia de divuit anys, quan ja ha arrencat del promès la data exacta de la petició de mà, somia un Gran Mogol, un Pitt o un Estrella del Sud, portats per un patge carmesí dins una capsa d'argent, però si no arriba a un Sancy també es consola, mentre sigui un solitari o formi la nina d'un ull de gasela.

Hi ha diamants que no cristallitzen mai: voguen, les nits d'insomni, al palmell d'un àngel picardiós que surt i s'amaga fins que els cabells de la desvellada, en emblanquise, han de demanar apressadament el concurs del fenàs. D'altres són dòcils a les cuites d'amor i esclaten al dit de la donzella amb una puntualitat matemàtica, a guisa d'un dividend a compte de futures gransdeses o de prima pagada a la fidelitat conjugal imminent, dins el concepte de tenacitat que, segons el llibre d'Ezequiel, en tenien ja els israelites.

Diamants hi ha també que exciten la passió o acceleren les conquestes difícils. El pensament primer de moltes amants ha estat en la Pompadour quan, en ésser presentada a Lluís XV per la princesa de Conti, anava magníficament vestida i enjoiada: «sa petite tête poudrée scintillait de pierres; sa belle gorge parée de diamants, ses beaux bras aux tons nacrés, dans leur nudité de gala, défilait les critiques jalouses...» O bé en les notes que del taller de Boucher, on posaven de nimfes, com les Marphy, Fouquet, Tresson, saltaven al Parc aux Cerfs amb un plomall de diamants com a trofeu, i esdevien les grans senyores del serrall magnífic que, al dir de Lacroix, costava més de cent milions a l'Estat.

Qui no coneix els deliquis d'Artagnan, afavorit amb un diamant per la reina, i les seves angoixes davant l'amenaça de Tréville:

...Timeo Danaos et dona ferentes

(malfeu-vos de l'enemic que us fa presents), i la delícia del tripijoc, imaginat per Osmas, entre Lluís XIII, Anna d'Àustria i Richelieu, a propòsit dels capçats de diamants?

—Veus, el meu era com aquest — confessa una dameta galant barcelonina a la seva amiga, al llinard d'una joieria, però un cop de colze tallà la confiança, mentre es dibuixava al rostre de la primera un rictus de tristesa. Quins records evocava la presència d'un diamant semblant al que ella havia posseït? Indubtablement, tota una novella. Qui sap, però, si en aturava-se, un dia qualsevol, a la mateixa vitrina, podrà repenir el gaudi de la possessió del diamant cobejat i si fins exigirà que se li gravi al damunt la seva efígie, a la manera de Jacopo da Trezzo!

Els nostres medis aristocràtics havien fet una obstrucció aferrissada a la normalitat republicana, amagant les joies a les cambres cuiracades, sota pretext de la inseguretat pública o atribuïnt-ho al caprici de la moda, amb el mot d'ordre: «Ja no s'estilen!» De mica en mica, però, tornen a resplendir les gemmes radiant als anulars i als índex, i els joiers ja no exclamen davant un possible comprador: «Més m'estimo tenir les pedres que els diners que valen».

La vida lliure del diamant ha d'ésser considerada com el signe venturós d'una realitat òptima i esbandida de recels. — S.

Any VI. Núm. 278-Barcelona, dijous, 31 de maig de 1934

En la sentència del Tribunal de Garanties sobre el recurs contra la llei de Contractes de conreu, caldrà tenir en compte les conseqüències polítiques i socials tant com les raons de caràcter jurídic.

MIRADOR INDISCRET

Patriotisme cent per cent

La tornada de Joan March ha destapat l'estoig d'anècdotes del notable aferista.

Una vegada, en no poder separar la remora posada al camí d'una de les seves intrincades transaccions, cuità, resolut, a visitar el ministre del ram, però des de l'uiixer al subsecretari, tothom estava avisat que, aquell dia, el ministre no rebia.

—Le digo que es en interés del Estado! — cridà March, tot entaforant un Sant Francesc Xavier a l'uiixer; i passà.

Així successivament anà repetint la frase a tots els que topava, amb el lliurament simultani d'un paper més crescut, a mesura que augmentava la categoria de l'oficinista, fins que el ministre es trobà el famós personatge al davant de la taula.

Un cop de puny damunt la carpeta i uns ulls plens d'ira foren la salutació del ministre, però March, sense immutar-se, engegà:

—El imperativo patriótico me manda...

—Es inútil; no se esfuerce...

I aquest ritornello durà una bona estona.

De sobte, però, el ministre, com aquell que no vol la cosa, es tirà una mica enrra i, amorosint el respall, obrí el calaix central mentre March, amament, hi anava empenyent un sobre.

Tot recobrant la positura i allargant la mà, el ministre posà punt final al diàleg:

—El imperativo patriótico ha llegado al fondo de mi conciencia.

I el miracle s'acomplí.

La novena de Gil Robles

Així anomenen una mena de recordatori amb l'effigie de Gil Robles al davant i els catorze punts del seu programa a dintre, les solterones monàrquiques que, a desgrat de la vinguda de Calvo Sotelo, no es saben desistir de llur devoció al cap d'Acció Popular.

Una lletra recent d'una dama madrilenya a una noia barcelonina començava d'aquesta manera:

«Te mando las novenas que me pides; procura hacerlas circular entre tus amistades, y estoy segura que obtendrás otras tantas conversiones a la santa causa.»

Després es queixaran de les caricatures de l'Apa!

Tipografia comunista

L'últim número del setmanari *L'Hora*, òrgan vergonyant del Bloc Obrer i Camperol, copiant amb exageració la distribució tipogràfica del diari madrileny *Luz*, ha aplegat amb el títol a baix de la plana frontal. Al lloc on habitualment figurava el nom, a dalt de tot de la plana, hi havia amb grossos tipus el mot «Alerta».

Quan s'enviaren a Governació els exemplars que marca la llei, en aquest centre oficial posaren dificultats a l'aparició del periòdic.

Un funcionari, zelós del compliment del seu càrrec, es feia fort que ningú no havia avisat l'aparició d'un setmanari que es digués *Alerta*.

Després, el fet aclarit, el funcionari no pogué evitar de dir:

—Aquests comunistes, que tot ho fan anar de dalt a baix!

Comunisme i interessos d'un capital

L'actiu president de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, Colomer, pensa gestionar, àdhuc fent una campanya si cal, que la Generalitat constitueixi un fons de cent mil pessetes, amb les rendes del qual s'establiria un premi destinat a la millor obra de caient social publicada durant l'any. El ferm ballador Colomer s'expressava així:

—Cent mil pessetes en paper de l'Estat en fan cinc mil d'interessos. D'aquí vint anys hauríem creat una literatura proletària que imposaria respecte a la burgesia...

Un dels que l'escoltaven, que sent velleïtats petit-burgeses, va replicar:

—Home, així també en seria jo de comunista!

El trotzkisme a Badalona

El líder del trotzkisme, Andreu Nin, va donar una conferència, dies enrra, a l'Escola del Treball de la veïna ciutat de Badalona. Parlà del tema següent: *La vida, l'art i la literatura a la U. R. S. S.*

Un setmanari local, en donar compte de l'acte, deia que «l'escola estava adornada de distingit públic».

Potser fou per això que el conferenciant hi va voler correspondre amb la fina oratòria següent:

«Allà, a la U. R. S. S., està germinant la novena simfonia que ha d'enderrocar el jazz-band de cabaret de la burgesia.»

Vetiqui per què un dels assistents a l'acte, en sortir-ne, deia a un amic seu:

—Quines coses més estranyes passen a Rússia!

“Pro domo sua”

A l'exposició de daguerreotips i fotografies retrat del vuitcents que es celebra a can Renart, entrava En Bassegoda i la seva família.

Una de les senyoretes acompanyants preguntà ingènuament:

—Que valen la pena aquestes antigalles?

—Doncs, sigues més discreta! — replicà el venerable arquitecte.

Mendicitat i bany

S'ha parlat molt de la mendicitat a Barcelona, dels problemes que ha creat i dels aspectes pintorescos que té. Hom ha assegurat que no tots els que demanen caritat són pobres. Realment és així. Hi ha captaire que és propietari de més d'una casa dels suburbis barcelonins. Evidentment, el recurs de demanar caritat serveix sovint per a resoldre petits conflictes econòmics. Així deu succeir a un minyo que es situa de bon matí a la porta de Santa Maria del Mar. No vesteix d'una manera molt esparcada i porta un paquetet a la mà mentre demana almoïna a les persones que entren i surten del temple. Quan són cosa de les deu, abandona el negoci. Mitja hora més tard, hom el pot veure en un establiment de bany de la Barceloneta, vestint mallot i sense el paquetet, lliurat a les delícies del sol i l'aigua i cercant la companyia de les banyistes dispenses.

Sopar d'artistes

El sopar d'homenatge a Manolo, celebrat dimecres passat a la Fonda de Sant Agustí («A la Fonda de Sant Agustí? — Exactament, a la fonda de Sant Agustí»), tingué una mica de tot.

I força. Un grup nombros d'artistes, privat del seu esport favorit en aquests actes, o sigui d'acabar l'àpat a bufetades, es dedicà amb un gran entusiasme a tirar-se panets, a cridar, a abocar vi a la butxaca dels veïns, en fi, a totes aquelles plagasitats que il·luminen la joventut dels menys respectables dels nostres avís.

Cap a les acaballes, s'afegí a la festa una senyoreta negra, de la Martinica, pintora d'ofici, que casualment es trobava a la Fonda de Sant Agustí.

La pintora de color (passi l'expressió) fou rebuda amb la gatzara que el lector s'imaginarà fàcilment. Ella aguantà les bromes amb una correcció exquisida i un somriure inal·terable.

Un dels comensals comentà:

—Ja era hora que arribés una persona civilitzada!

Aquest don Pere...

El senyor Pere Coromines oferí l'acte amb un discurs molt espiritual, com ell sap fer-ho quant està de bones. Al final, però, volgué fer una cabriola que no li sortí gaire feliç.

Adreçant-se a la senyoreta negra, digué:

—Aquesta noia ens podria cantar o ballar alguna cosa del seu programa.

Don Pere havia pres la pintora per una artista de music-hall.

El representant de la Torrassa

Després del discurs d'En Sagarra, el qual, per cert, reduí el tumultuós auditori a un sorprenent silenci, parlà — diguem-ne parlar — un pintor murcià que es diu Flores.

—Yo, que represento a la Torrassa... — començà dient.

(Escàndol formidable. Visques a la F. A. I.)

—Yo, que como buen murciano, soy medio catalán...

(Més escàndol. Visques al tracoma.)

Però el pintor Flores es superà encara a si mateix i, adreçant-se a En Sagarra, de- clamà:

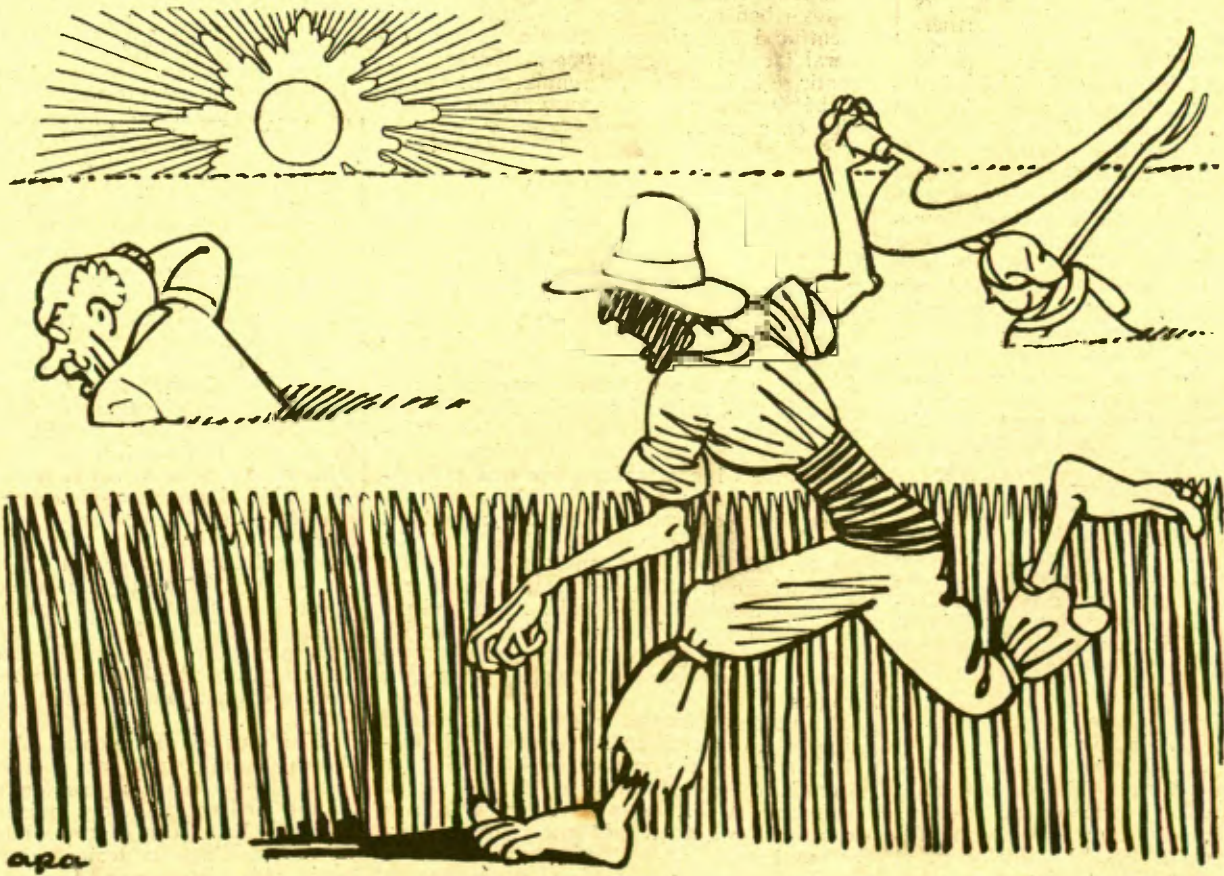
—Como ha dicho muy bien este señor, al cual no tengo el gusto de conocer...

Hom li apuntà, a grans crits, que es deia Sagarra.

—El de los calzados Sagarra — precisà un I. aleshores, el murcià Flores, amb to tribuni:

—Ignoraba que el señor era zapatero. Pero lo que ha dicho está muy bien.

Els visques al comunismo libertario ofegaren les darreres paraules de l'orador.

“LOS SEGADORES”

"Copains"

Intendent de la música catalana, el Font-bernat gran està obligat a cada moment de la *season* a vestir de gala. Manolo Hugué és invitat per l'intendent a escoltar música bona i oficial i l'escultor cèlebre accepta de bon grat la invitació: ell, abillat sempre com els marxants de bestiar; l'intendent, adés de smoking, adés de frac. —Qui ho havia de dir, *mon vieux*! — Ah, però Manolo no es deixa intimidar, i, per a venjar-se, fa córrer si, de smoking, Fontbernat renga menys que d'americana, i — fet sorprenent — si, de frac, l'intendent renga més.

El "milieu"

Manolo ha tingut ocasió de veure, oir i olorar els ballets russos al nostre Liceu. És la primera vegada que s'acosta a aquest espectacle, el qual no l'ha pas engrescat gaire.

Al primer entreacte Fontbernat l'introdueix a l'escena:

—Sabes que te dic, noi? Doncs que això dels ballets russos és una dansa de *mecs*. Encara no havia fet deu passes per entre bastidors i en vaig fregar amb quatre! Ara imagina't els que hi hauria que ho dissimularien... — ens conta l'escultor del Caldes —. Ves... que vaig cuinar a refugiar-me a la meua llotja! Senyors, jo sóc una senyora honrada!

El "abrazo de Vergara"

Discutien les juntes del Saló de Barcelona i del de Montjuïc. Aquests eren partidaris de penjar quadros a la sala d'actes; aquells no n'eren partidaris. La vehemència de la discussió creixent cada vegada més, intervingué un conciliador:

—Doneu-vos l'*abrazo de Vergara*.
L'escultor Viladomat, que té una visió plàstica de les coses, va intervenir:
—Fan falta dos cavalls.

El quadro del sastre

Entre les obres que figuren en l'actual Exposició de Primavera, hi ha un quadro d'un sastre. Això no tindria res de particular, si no esmentéssim els incidents que motivà aquesta tramesa.

L'obra va anar al departament del Saló de Barcelona, i per les dimensions antireglamentàries (era reduïdíssima), fou refusada. Els de la junta del Saló de Montjuïc cercaren pertot arreu l'obra del sastre; finalment van descobrir-la entre el munt dels refusats i l'admetien a la penja.

La qüestió fou aclarida després. Es tracta d'un sastre que vesteix molts membres de la junta del Saló de Montjuïc i, naturalment, li deuen — almenys — la distinció i l'elegància.

Una cosa va per l'altra.

A quadro per pistola

Quan el jurat d'admissió de l'Exposició de Primavera revisava les obres, foren advertits que l'artista pintor les dues obres del qual tenien al davant s'havia comprat una pistola per al cas que fossin refusades.

Hom, però, dels dos quadros n'acceptà un, encara que l'amenaça quedava en peu.

—Per la força de la pistola li hem acceptat aquest; per entrar-hi aquell, caldria que es comprés una altra pistola—raonava un membre del jurat.

Un plat singular

Es proverbial la taciturnitat i l'encaparrament constants de Joan Merli. Dissabte passat, a Miramar, en ocasió del dinar ofert per la Junta Municipal d'Exposicions d'Art, se'l veia parlant discretament a l'orella del cambrer que el servia.

Un dels assistents, pintor de gran fama, digué, sorprès d'aquesta conversa:

—Mira En Merli, deu demanar que en comptes de l'arròs li portin un plat d'aspínes.

Què passarà demà passat?

Els dissabtes, una colla de pintors dinen amb Lluís Plandiura, escena i colla que Manuel Humbert i Xavier Nogués fixaren en un quadro que decora el bar del Colón i MIRADOR reproduï fa tres mesos.

Dissabte passat, alguns d'aquella colla feien l'aperitiu, quan un d'ells remarcà que ja era hora d'anar a Miramar, a l'àpat de la J. M. d'E. d'A.

—Em sap greu, però jo no puc deixar sol l'amic Plandiura! — digué Francesc Labarta.

—Però si tu has estat un dels organitzadors d'aquest acte! — li replicaren.

—Es igual... però, feu-vos càrrec que...

—Deixeu-ho córrer—va interrompre Plandiura—. El que se'n vulgui anar, que se'n vagi; però dissabte que ve veurem qui dina aquí!

Aprofitar el temps

Cardunets, el dibuixant que més dibuixos ha fet de Barcelona ciutat, seia a la taula de presidència del banquet. Com que el seu immediat veí de taula no es va presentar, l'home, privat de companyia durant tot l'acte, estigué continuament abstrè.

Uns comensals comentaven l'actitud de Cardunets.

—Sí, sí, aneu dient — interrompé Bosch-Roger —. Mentrestant En Cardunets ja deu haver fet set o vuit dibuixos de Barcelona a vol d'ocell.

Músics equivocats

Els músics sempre tenen ganes de quedar bé. Així, en un sopar postelectoral d'A. C. R., van interpretar les cançons més cursis i catalanes que van saber, i dissabte, a Miramar, tenint en compte que els comensals eren artistes, tocaven la música més transcendental que sabien.

Camps-Ribera, cridant al *maître*, li va dir confidencialment:

—Vol fer el favor de dir als músics si saben *La Corte del Faraón*?

BANYS MONTGAT

Nou pisos acabats de construir en el seu edifici. Banyes per ampliació de l'establiment. Cada un, tres esplendides habitacions, menjador, cuina, safareig, galeria, W. C., aigua corrent, gas i electricitat, des de 600 a 800 pessetes any amb dret a bany. Visibles cada dia.

Per a més detalls: Passeig Diuana, 4, a.n., 1.
Teléfono 18958 - BARCELONA

BARCELONA VUITCENTISTA

Una diada històrica (1848)

PANORAMA GENERAL

Cercant i recerçant, ens eixí al pas una data: 28 d'octubre de l'any 1848. Diada de festa i d'orgull per a tots els catalans: Barcelona inaugurava el primer ferrocarril de les terres que constituïen l'Estat espanyol. La ciutat s'havia llençat al carrer. La gent estava en plena eufòria, amb l'alegria sorollosa de les multituds i lluint les millors robes de les festes solemniales. L'empresa havia triomfat per damunt de les innombrables traves que li havien estat posades; de l'oposició fins al salvatisme, fins al crim; de la ignorància que preveia malvestats i mort i dols. Per damunt de tot, Barcelona tindria el seu primer ferrocarril, el primer d'Espanya.

No li mancaven, però, preocupacions a Barcelona. La diada feia s'esqueia en plena guerra civil, en la qual els fanàtics partidaris de Carles VII, a les ordres de Montemolín, dels Cabrera, Zariategui, Bellera, Boira, Marsal (Guexxo de Ratera) i altres cent, discutien a trets i canonades, prodigant els incendis, els assassinats, les contribucions extraordinàries, els segrestaments i altres excessos per l'estil, amb els partidaris d'Isabel II, que es creia amb més quantitat de sang borbònica a les venes i amb més dret, per tant, a fer la felicitat dels espanyols.

A les comarques valencianes, especialment al Mestrat, a Catalunya, a Aragó, a Navarra i al País Basc sovintaven les petites batalles, mobilitzant els dos bàndols infantaria, cavalleria i artilleria, amb consegüent repartiment de morts, ferits, presoners i penjats, amb què s'obsequiaven durant les batalles i després d'elles. Els diaris del mes de gener d'aquell any deien que «la facció agonizava», i al mes d'octubre la facció continuava donant la mateixa feina. Ni un sol dia deixava la premsa de donar compte de combats, sorpreses, marxades i contramarxes, i naturalment de desgràcies. I la cosa feia prop de sis anys i mig que durava! Narvéez havia promès feia ja molts mesos que ell acabaria amb «la canalla carlista», que per això assumia tots els poders. Els altres, tanmateix, no anaven de pressa a deixar-se acabar. Que la cosa no anava del tot bé ho prova el ban de «Don Fernando Fernández de Córdova, Capitán General de Cataluña, etc., etc.: Son altamente escandalosos y frecuentes los atentados que contra la vida y las haciendas de los pacíficos habitantes de este Principado se cometen por los cabecillas que mandan las partidas de jacobinos y vagos que recorren el país... Entre las medidas que adoptaré oportunamente he dispuesto lo siguiente: ARTÍCULO ÚNICO: El que me presente vivo o muerto a un cabecilla que mandase asesinar a un paisano o muger, incendiar casas o propiedades de los habitantes de Cataluña, escogiese multas o rescates, cometiendo cualquiera otra clase de excesos en las poblaciones y campos, recibirá inmediatamente, en premio de sus servicios y dentro de las cuarenta y ocho horas, dos mil libras catalanas.» Un diari del mateix dia, en una editorial enèrgica i condemnatòria, blasfemava: «Las bandas de malhechores y monstruos que amparados en las fragosidades de los montes cometen toda clase de crímenes, llenando el alma de terror», i en el mateix número es donava compte que a Granollers havia estat vista la partida del Guexxo de Ratera.

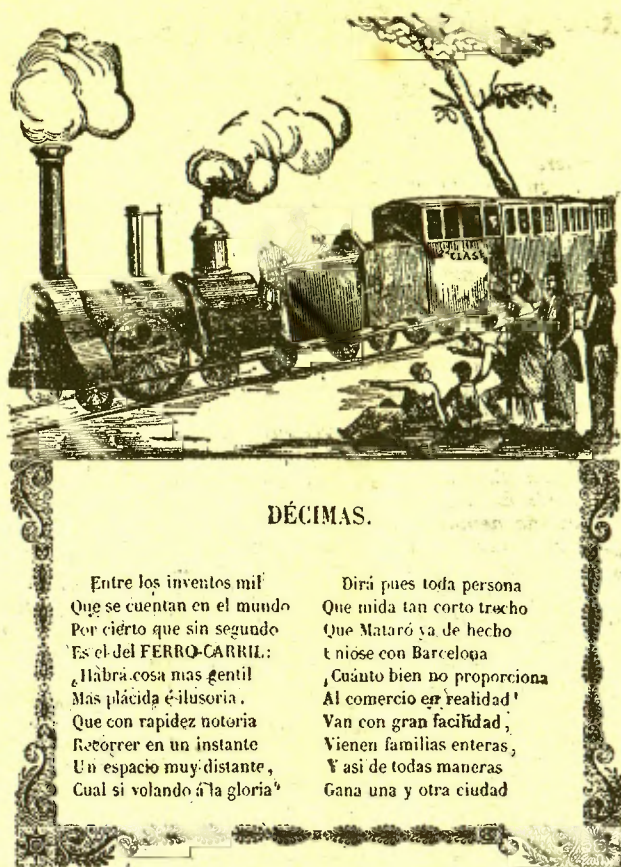
Com és natural, la ciutat patia també de la guerra civil: políticament i econòmicament. Els bàndols eren vehements, i moderats, progressistes i republicans posaven la mateixa passió en l'actuació que feia creure que ningú no recordava les calamitats passades. Amb tot i per sobre de tot, imperava el sentiment, les idealitats democràtiques, fins i tot en els estaments adinerats. Els carlins només tenien simpaties i partidaris entre una part de la noblesa, el més baix poble i el clergat. Els tres diaris que es publicaven, més o menys accentuadament, sostenien els principis liberals igualitaris de la revolució francesa. Econòmicament, Barcelona s'orientava per la riquesa industrial, no oblidant, però, la riquesa agrícola i derivades de l'agricultura que oferia la terra catalana. S'havia iniciat feia temps la batalla entre Barcelona i Madrid; allí tenien un arcaic concepte de les possibilitats de la riquesa i era difícil fer-los entendre que fora de l'agricultura i la ramaderia, hi havia altra cosa de valor a Espanya; els d'ací, en termes molt respectuosos, això sí, els deien que no hi entien res. Constants i tossuts i a cop de viatges, memòries, exposicions i recursos burocràtics, anaven sortint-se amb la seva. La indústria era ja quelcom de notable: l'any d'aquella crònica, Barcelona exportà pel port 154 milions de rals billó en pel·leteria i manufactures de cotó, seda i llana, essent la suma total de l'exportació, via marítima, de 360 milions de rals, i la de la importació, de 533 milions de rals. Fins a 7.145 vaixells de vapor i vela, representant uns 355.000 tones i 26.000 tripulants, feren estada al port. El punt final d'aquella etapa era la inauguració del primer ferrocarril.

Barcelona era la de sempre: treballava, lluitava, guerrejava, es divertia sostenint dos teatres d'òpera i una societat filharmònica i mig buidant-se als camps en festes semireligioses semipaganes, simplement tradicionals i familiars, cada festa de bon sol. Cantant, dansant, somiant sovint, no deixant mai de treballar, havien sentit la primera esgarifança del demà de recuperació de la nostra terra.

LA CIUTAT

S'ha dit i escrit tant dels recintes amurallats de Barcelona, que no cal insistir: primer, el romà que tancava el mont Tàber; després, el medieval, i finalment, el més modern, que existia totalment en 1848. Als barcelonins d'aquell temps els han estat

fets qui sap les acusacions i retrats. Es diu: «Els foren els que destruïren la meitat del nostre patrimoni arqueològic. Només pensaven a enderrocar, gens a edificar.» Certament, creiem que s'exagera. Els millors monuments que té la ciutat vella foren respectats i valuats com es mereixien. Ells ens llegaren una de les més belles sales d'espectacles del món; iniciaren la reforma interior de la ciutat, si voleu amb errors sense esmena, amb tot, però, necessària, indispensable; i de la reforma en restaren dues pla-

BARCELONA. Por Jose Lluch, calle de la Librería.

D'un ventall de l'època

ces els conjunts de les quals ni els tenien ni els hem superat. No eren tan mancats de sensibilitat els nostres avis, no eren tan barroers com volen fer creure molts.

Els homes del 1848 s'esforçaren a dignificar la ciutat dintre el clos de les muralles. Les Rambles, de cap a cap, ja aleshores, eren el més car punt de reunió dels ciutadans i tothom feia el que podia en honor del veí vianant: el tant-se-me'n-dóna, el tant-se-val, el desmanegament i la manca de mútues consideracions en el vestit, ni tan sols eren coneguts. I com que els plaia el lleure i la vida social en les hores aptes, disposaven, d'una de les Rambles, del Passeig Nou o de Sant Joan, amb jardins i brolladors; del Jardí del General; el deliciós Passeig de la Muralla del Mar amb el port als peus; els jardins del Tivoli, fora muralles. Llegiu, si us plau, les cròniques d'aquella època i veureu amb quanta amor es parla dels palaus i monuments d'aquell temps. Tingueu present que la ciutat de 170.000 habitants tenia només un pressupost d'uns 6.000.000 de rals, inferior en això als municipis de Madrid i Sevilla, tot i que, primer que cap altra població de la península, Barcelona instal·la la il·luminació de gas, anticipant-se més d'un any en l'ús d'aquest fluid, en l'ordre particular, a París i Viena.

Bé. Si la ciutat medieval havia passat centúries per llegar-nos les joies que tenim; si per tal de conseguir-ho reis i prínceps li havien donat tant, per què voler que els menestrals i una aristocràcia sovint inhibida o inexistents fessin en trenta anys més del que feren? La vida de l'esperit no era pas negligida a mitjans del segle dinou. Recordem ara que en aquella Barcelona que s'ofegava dintre el clos del terç recinte amurallat, funcionaven quasi tot l'any dos teatres que alternaven l'òpera amb el drama, la tragèdia i la comèdia; que el Principal i el Liceu tenien com a complements el teatre Odeon, diverses societats particulars amb sala teatre, com l'Olimpo, i la Sociedad Filarmónica, que també organitzava concerts pel seu compte en els grans teatres, sovint a profit de les institucions de beneficència (els hospitals de la Santa Creu, de Sant Llàtzer, de Sant Pau o Casa de Convalescència, de Sant Sever, de la Casa de Caritat i altres de similars). Al cost de la Sociedad Filarmónica Barcelonesa, hi havia una Asociación de Amigos de las Bellas Artes i bon nombre de societats de caràcter científic i literari, que difonien cultura general i en el si de les quals començava a sentir-se la inquietud del renaixement català, si bé literats, autors, poetes, encara escriuien en castellà.

LA PREMSA DIÀRIA

La ciutat de 170.000 habitants, l'any 1848, podia sostenir tres publicacions diàries. La primera, el *Diario de Barcelona*, el tercer d'Europa en ordre d'antiguitat; *El Fomento* i *El Barcelonés*. El primer, de tamany més petit que l'actual; el segon, si fa no fa com *La Publicitat*, i com ara *La Veu* el darrer; tots pulcrament impresos i atapeïts de text, avisos i anuncis. Preu de venda, sis i quatre quartos. Dintre les gradacions que reflectien les característiques dels subscriptors i compradors, les tres publicacions defensaven els principis liberals i democràtics, destacant-se per llur adhesió a Isabel II, el *Diario de Barcelona* i *El Fomento*. *El Barcelonés* tenia en general un escepticisme a mitja veu i més aviat era decantat a solucions radicals. El to polemic es desenvolupava sempre dintre la major correcció, encara que alguna vegada es provocaven duels que de vegades esdevien tràgics.

El mateix to emprat en editorials i articles signats era corrent en les seccions dels diaris. No volem ni pretenem analitzar el valor literari de les publicacions; el que sí ens arriscarem a dir, és que eren fetes de cara al sentir de la gent, dels interessos de Barcelona i amb una no petita suma de bona fe. Exactament com avui, el pressupost es cobria amb les quotes dels subscriptors, la

venta, els anuncis de teatres i altres espectacles, els avisos i els anuncis de coses, alguns dels quals ens permetem transcriure. Del *Diario de Barcelona*: «Se suplica a la persona que haya recogido un canario que se escapó de su jaula en la noche del 10, se sirva devolverlo al cesterio de la calle Moncada, 2, quien a más de las señas, dará seis reales de gratificación.» «Hay una señora que desea servir dos o tres caballeros dándole todo lo que sea necesario. Informará el chocolatero de la calle San Rafael, 7.» *D'El Fomento*: «Frente a los Arcos de Junqueras, 3, 2.º, hay un loro joven y hermoso que habla muy bien, para vender. En la misma casa informarán de un maestro de piano que enseña de solfa a precio cómodo.»

LA GRAN DIADA

Feia ja més de vuit dies que arribava gent a Barcelona. Les onze línies regulars de diligències: a França per l'interior i el litoral; a Madrid per Saragossa i València; les línies de Valls, Montblanc, Solsona, Vic, Sant Joan de les Abadesses, Tortosa i Berga, no vagaven de dur gent excursionista i alegre. El mateix feien els centners de línies secundàries que s'escampaven pels voltants de Barcelona, en un radi de trenta quilòmetres. Les cases eren plenes, els hostals i fondes vessaven. Els carrers havien canviat la fesomia ordinària; deambulava per les vies de la ciutat una gentada unes quantes vegades multiplicada a la de costum. En el clos familiar, en les tertúlies dels cafès, a l'hora del passeig, arreu, el tema de conversa era el mateix: la inauguració del ferrocarril de Barcelona a Mataró. Se'n parlava amb posat joïós, amb orgull racial. Erem els primers! Sense adonar-se'n, les multituds feien ja catalanisme. La guerra civil, les discòrdies polítiques, el provincialisme de moltes manifestacions de la vida col·lectiva, tot i la seva exteriorització, eren allò que moria i es duia com una mala herència. Deixeu-los fer. L'orgull d'ésser catalans no els el llevava ningú; l'orgull per la seva Barcelona i per les empreses de Barcelona, era el de tots.

El dia assenyalat, pot dir-se que tot Barcelona es llança al carrer. La gentada omplia tot l'arenal i l'esplanada del davant de l'estació. S'aplegà una multitud de carretelles, tartanes i carruatges de totes categories. Nombrosos grups que arribaven al Camp de la Bota, situats a banda i banda de la línia, esperaven el pas del tren; asseguts pels voltants, en família o colles que aprofitaven la festa per gaudir un dia de camp.

No cal dir que les autoritats eren presents i que l'església prengué part a l'acte. Les locomotores foren benides: *Barcelona, Besòs, Mataró i Catalunya* començarien la tasca d'unir més a la ciutat la resta de Catalunya. La banda del cos d'artilleria amenitzà l'acte i quan les autoritats i convidats pujaren al tren, també ho féu, continuant el concert tot el trajecte.

Finalment partí el comboi, primer pausadament; accelerant després la marxa i desaparegué al lluny. La gentada aplaudí unànimement i frenètica, llançà visques de totes menes. La multitud desfilà. La festa seguí a la ciutat. A la nit hi havia funcions extraordinàries a tots els teatres. El Principal anuncià això: «Injusta seria la empresa de este teatro si como Barcelona entera no se regocijara por la instalación del ferrocarril, el primero que existe en España, día de júbilo que dejará marcada su huella, y que los catalanes no podrán menos de recordar con orgullo.» Seguidament venia el programa: l'òpera *La Fidanzata Corsa*, ària del *Sospir de Los árabes en las Galias*, i final apoteòsic, alegòric. El Liceu, deia: «Identificada la empresa con los sentimientos de adelanto y prosperidad de la industria, artes y ciencias, no puede menos de tomar parte en el regocijo que hoy abrigan los catalanes, al ver cumplidos sus deseos, inaugurándose en su industrioso suelo el primer ferrocarril que habrá en España.» El programa era el següent: 1.º, himne abusiú; 2.º, un nou i formós divertiment de ball frances, compost i dirigit per Mr. Denisse; 3.º, la cèlebre *Lucrecia Borgia*. El teatre estava il·luminat extraordinàriament.

La ressonància de la diada es reflectia l'endemà en les descripcions de la festa. Traduirem, literalment, el que deia el *Diario de Barcelona*: «Ha tingut lloc el dia d'ahir el fauste succés que anunciàvem. Resta ja solennialment inaugurat el primer ferrocarril d'Espanya, i Barcelona i Mataró ja no són més que una sola població. En molt poques, tal vegada en cap ocasió, no hem assistit a un espectacle tan sorprenent com nou, tan grandiosos com interessant. La cerimònia, entre aquella lluita concurrència, davant d'aquelles màquines i enmig del vast arsenal de cotxes, carruatges, vagons, aparells de totes classes, era a la vegada tan sublim com gran. Animada, fascinadora, és la sensació que s'experimenta quan el tren arrenca pausadament i majestuosament de l'estació de partida, emprèn en breus minuts una marxa progressivament accelerada, i aquella immensa mole de carruatges comença a moure's amb astoradora rapidesa. Greu, grandiosa i imponent és la impressió que s'experimenta quan es veu per primera vegada a la vida la rapidíssima marxa d'un tren de viatge, damunt la plana superfície dels carrils. Quan es contempla aquesta espècie de població ambulante travessar, com sageta engegada de l'arc, tan extens espai en tan limitat temps, batega l'interior del pit al sentiment d'un pasme indefinible que omple l'enteniment. Honor etern a la dita empresa! Tant Barcelona com Mataró conservaran viu el record de la diada d'ahir, dia que considerem de gran satisfacció, de noble orgull, per al poble català que ha aconseguit la glòria de veure funcionar el primer ferrocarril d'Espanya. Tant de bo que aviat poguéssim anunciar la inauguració d'altres!»

Tres planes del *Diario de Barcelona* omplia la ressenya, totes escrites amb la mateixa prosa, descripció que, en més curt espai, encara que en forma similar, feien els altres diaris.

Així eren els barcelonins d'aquell temps. Feren per Barcelona tant o més que nosaltres. La labor inicial, els fonaments de la ciutat moderna i la seva puixança, ells els posaren. Ens ha de plaure a tots reivindicar el record d'aquells temps que, ben mirat, tenia més virtuts que defectes.

PERE CASALS

L'APERITIV

Miss Espanya 1934. — La senyoreta Eugènia Enríquez Girón ha estat nomenada Miss Espanya 1934. Jo la felicito de tot cor, si és que a aquesta senyoreta, el fet d'ésser Miss Espanya, li proporciona satisfacció personal o li proporciona qualsevol mena d'èxit en aquest món de llàgrimes i de misèries. Deixant de banda tota la simpatia que m'inspira aquesta senyoreta Enríquez Girón, la qual no tinc el gust de conèixer, he de confessar que cada vegada que aquest tronadíssim món de peridisme gràfic, xafarder, sentimental i cursi comença a remenar la cua al voltant del tema de les *miss*, a mi em ve una mena de fàstic positiu.

Es lamentable i és ridícul fins a l'extrem aquest prodigar títols de *miss* no importa què; les raons per demostrar el punt de màxima ximpleria a què s'ha arribat en els concursos de *miss*, són infinites. I que consti que les meves raons no són precisament les d'un moralista rondinaire, apergaminat i escarfallós. Sinó ben al contrari. Jo trobo estúpid el que es fa amb les senyorettes d'avui dia, posant-les una banda on hi ha unes lletres generalment poc gracioses, retratant-les amb un somriure afeccat i una llum ingrata, i obligant-les a dir una sèrie de banalitats a un repòrter, generalment deu mil vegades més analfabet que la pobra *miss* que diu que li agradaria ésser artista de cinema; i jo trobo estúpid, tot això, precisament pel respecte que em mereixen les senyorettes, i perquè crec que han vingut al món per fer coses més poètiques i més útils que omplir un buit en la premsa, més tronada i banal del país.

I encara hi ha coses molt més greus. Segons tinc entès, en l'elecció de la darrera Miss Espanya hi hagué serioses protestes per part del públic i la pobra *miss* elegida ha estat xiulada per aquells que creuen que el jurat havia fet una gran injustícia. I això és senzillament repugnant. Els organitzadors del concurs de Miss Espanya, o de la que sigui, han arribat a aquest èxit imprevist. Han arribat que es produïu un dels fets més idíotes i més inhumans que existeixen: que el públic xiulés i protestés la presència d'una criatura de disset anys, bonica com un sol i fresca com una rosa. Els que s'empenquen la fabricació de *miss* poden dormir tranquils. Gràcies a la seva inconsciència, el món ha donat una prova d'imprevista brutalitat: xiular una pobra noia perquè, segons l'opinió d'uns quants, no era la més bonica.

A mi em sembla que valdria la pena que la gent s'adonés que ja n'hi ha prou de *miss*, que l'abús que se n'ha fet, no per raons de moral, sinó per raons de bon gust i de sentit comú, demana una mica de repòs. Que deixin estar tranquils les pobres noies, que no les facin patir posant-les bandes llampants, ni retratant-les amb simetria de cavalls de circ, que no els facin preguntes estúpides i que les deixin festejar amb qui els doni la gana. Valdria la pena que en lloc de torturar les xicotetes, comencessin a fer concursos de *misters*. Es podria elegir Mister Escanyapobres 1934, o Mister Rebutapobres 1935, Mister Tartuf, Mister Corruptor-de-menors, etc. Es podrien fer concursos de *misters*, entre el diputat més ase o més despenjat del Parlament, entre l'home d'affers que tira més al dret, entre el poeta més llaua o el periodista més analfabet. Aquests concursos agafarien, no cal dir-ho, un punt de ferocitat i de passió que faria un gran efecte. Els títols que es concedissin amb les bandes brodades que es posarien als agraciats, les fotofrafies magnífiques i impudiques dels *misters* en llur intimitat i en llur vida pública, les cinquanta mil coses que es podrien imaginar i realitzar, no dubto que resultarien d'una exemplaritat sublim i d'un bé inefable per a la república.

Perquè, creieu-me, és molt fàcil divertir-se a costelles de les pobres noies i de llurs modestes famílies. I encara hi ha barra que es pensa que amb aquestes lamentables exhibicions, de Miss Mercat del Ninot, Miss Carrer de Xuclà, Miss Barri de la Salut o Miss Bataclan, a les xicotetes se'ls fa un gran favor, i de passada es fomenta la cultura, les arts decoratives i el treball nacional.

Jo crec que el món sempre ha estat ple d'imbecils; però en l'època que vivim, d'aquesta mena de persones se'n fabrica en una forma abusiva. Jo, en lloc de veure tantes noies retratades que totes fan la mateixa rialla impersonal i es pinten els llavis amb el mateix producte, m'agradaria veure retratats uns quants senyors que coneix, ficats dins d'una gàbia, amb l'uni-forme de *mister* i rosegant una fulleta d'ensiam com els ocells de la Rambla.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

BANYS SOLE

HIGIÈNICS I ECONÒMICS

1 bany 1.ª classe, 2'00 ptes.

1 bany 2.ª classe, 1'50 ptes.

ABONAMENTS DE 30 BANYS, 30 PTS.

per a dos anys de durada

Salmerón, 15. - Riera Sant Miquel, 40

NO TE SUCURSALS

UN DEFENSOR DE LA LLIBERTAT

El centenari de La Fayette

La història moderna, especialment la de França, està dividida per la Revolució Francesa. Entre el món de Lluís XVI i el de la Revolució, com entre el d'aquest període i el següent, hi ha veritables abismes que els separen produint l'efecte de distanciar-los de molts anys.

A desgrat d'això hi hagué uns quants homes que visqueren els tres períodes i contribuïren eficaçment a formar la història de cada un d'ells.

Chateaubriand, Talleyrand, La Fayette, varen tenir una actuació de primer ordre en el regnat de Lluís XVI, durant la Revolució, en els regnats de Lluís XVIII i Carles X i fins en els primers anys de la monarquia de Lluís Felip. Per a aconseguir això calgueren dues coses que rares vegades s'ajunten en una sola persona: la precocitat de l'entrada en la vida pública i la longevitat de la vellesa amb salut i bon humor per a seguir actuant fins a la mort.

Aquests dies hom està celebrant a França i als Estats Units el centenari de la mort de La Fayette, ocorreguda a París el 20 de maig de 1834, després d'una vida pública activa i remarcable de més de cinquanta-set anys.

Marie-Jean-Paul-Roch-Yves-Gilbert de Motier, marquès de La Fayette, era nat a Chavaniach d'Auvèrnia el 6 de setembre de 1757.

Pertanyia a una família molt il·lustre, la qual comptava entre els seus passats el cèlebre mariscal vencedor dels anglesos a Baugé i company de Santa Joana d'Arc a Orléans, la interessant Lluïsa de La Fayette, amada platònica de l'indis Lluís XIII, cunyada de l'autora de *La Princesse de Clèves*.

El seu pare, coronel de granaders, fou mort a la batalla de Menden i la seva mare va morir l'any 1770, de manera que als setze anys es trobà orfe i riquíssim. Llavors fou casat amb una filla del mariscal de Noailles, el qual es proposà empenyer-lo vers els primers llocs del govern de França.

La Fayette era home de lectura i s'entusiasmava per tota classe d'empreses acadèmiques i l'alliberament dels pobles i dels homes. No és estrany que s'entusiasmes davant el bell espectacle ofert al món pels ciutadans de les colònies angleses del Nord d'Amèrica, els quals, dirigits per Washington, s'havien llançat a la lluita contra la metròpolis.

Volgué anar a Amèrica per ajudar els sublevats, però la seva família i la de la seva muller, ajudades dels ministres, es proposaren d'impedir-li que s'embarqués.

Però la seva decisió era sincera i no liejà un vaixell i sortí de França el 26 d'abril de 1777. La seva arribada a Amèrica fou un esdeveniment joiós. Aquell aristòcrata de vint anys, hereu d'una de les primeres famílies de França, fou rebut com un Messias que donava un xic de la brillantor de la seva heràldica als contingents desparacats que Washington designava amb una nomenclatura tècnica de general de veritat.

Ferit al primer combat, seguí la lluita per la llibertat d'un poble que no era el seu amb un entusiasme exemplar, i amb un seny impropï de la seva extremada joventut.

L'any 1779 fou tramès a França per a demanar socors. En arribar a Versalles, es convertí en l'home de moda i va obtenir la tramesa d'una divisió de 6.000 soldats, la qual, ben equipada i instruída, va sortir l'any 1780 a les ordres de Rochambeau.

Impacient, La Fayette ja s'havia embarcat i arribava el primer a Boston. La campanya fou duta a gran tren i la batalla de Yorktown lliurada l'any 1781, en què hagueren de retre's els 9.000 anglesos que manava el general Cornwallis, fou el cop decisiu de la guerra.

Malgrat que en les operacions intervingueren 8.500 francesos a les ordres de Rochambeau i Grasse, La Fayette operava com americà al front de 5.000 fills del país, molts més que el mateix Washington, el qual no manava sinó 1.500 americans.

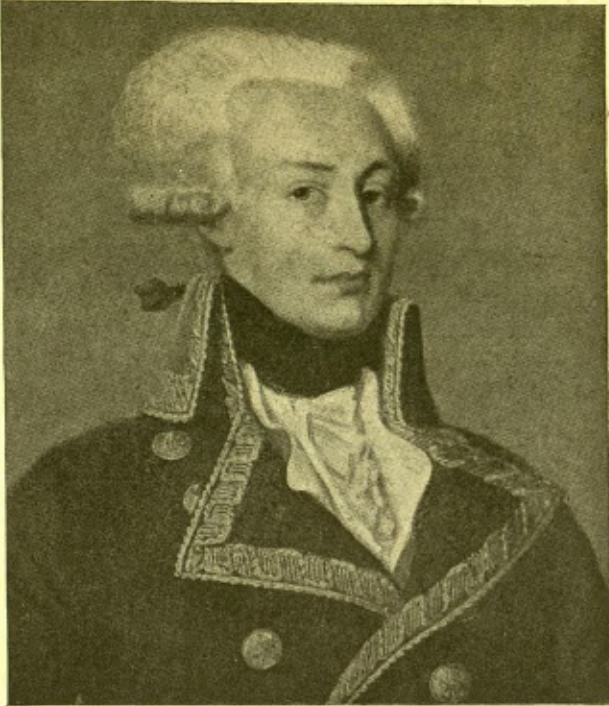
La Fayette es trobava convertit als vint-i-quatre anys en l'home de la situació. Molt per la modestia o per l'esperit d'aventura—que és l'antítesi del condotierisme—no romangué als Estats Units, sinó que se'n tornà a França, des d'on va donar la pauta de les negociacions per a l'arranjament del nou Estat amb Anglaterra.

Viatjà per Europa i l'any 1789 fou elegit diputat als Estats Generals. Fou el primer de proposar la declaració dels Drets de l'Home i féu votar el dret dels pobles a

insurreccionar-se quan es senten oprimits.

President de l'Assemblea, cap de la Milícia nacional, ídol de França i rei de París, organitzà un exercit popular, però no va poder impedir l'execució de la família reial perquè la revolució havia ultrapassat els límits en què ell l'hauria volgut mantenir.

Amb el període revolucionari finiren els seus poders de comandant general i en 1792 fou nomenat cap d'una divisió del Nord i els seus treballs per a salvar Lluís XVI el feren impopular.

La Fayette, per Court (Museu de Versailles)

Presença de la incertitud i la vacil·lació, acusat per l'Assemblea, sortí de França i caigué en mans dels austríacs. De presó en presó arribà en 1794 a la fortalesa d'Olmütz (Moràvia), on sofrí una captivitat que la seva muller i les dues filles compartiren des de l'any 1795.

Tota Europa va clamar contra l'empresonament i les veus més fortes sortien d'Anglaterra, oblidada de la seva participació en l'alliberament dels Estats Units.

L'alliberament de La Fayette fou una clàusula del tractat de Campo Formio (setembre de 1797), però Bonaparte no el volgué a França. Va viure dos anys a l'Holstein, però després del 18 Brumaire, arribà a París, on admirà Bonaparte, encara que no volgué admetre el càrrec de senador ni cap distinció, perquè temia que Napoleó seria el botxí de les llibertats del poble.

Retirat a La Grange, féu de pagès, i l'any 1808 tingué la desventura de perdre la muller.

Caigut Napoleó, provà de reunir tropes per a evitar la invasió de París l'any 1814, féu acatament als Borbons i fou vice-president de la Cambra dels Cent Dies.

La política de revenja de la Restauració tornà La Fayette al camp revolucionari i quan, l'any 1824, el govern aconseguí que no fos reelegit diputat, se'n anà a Amèrica.

Al cap de quaranta anys de la seva sortida, fou rebut com un pare de la pàtria i el seu viatge pel continent fou un seguit d'ovacions.

Tornà a França un any després i fou reelegit diputat en 1827 i al juliol de 1830 fou un element decisiu de la revolució que donà el tron als Orleans.

Nomenat pel Govern provisional comandant de totes les guardes nacionals del regne, volia instaurar la República, però el polític feble i indecis que hi havia barrejat amb el militar ardorós, li féu perdre temps i no s'oposà a l'adveniment de Lluís Felip, el qual, astut i caute com era, sabé utilitzar la popularitat de La Fayette fins que li semblà hora d'arreconar-lo.

Tornat a l'oposició, es sentia força repulsiu i lamentava que Lluís Felip s'apartés del programa que havien convingut al balcó de l'Ajuntament de París.

Va morir el 20 de maig de 1834 i fou enterrat al costat de la seva muller al cementiri de Picpus. Els Estats Units trameteren terra americana per a ésser barrejada a la francesa del sepulcre i decretaren per a La Fayette els mateixos honors que per a Washington. El dol nacional va durar trenta dies.

La fidelitat dels que La Fayette convertí en ciutadans lliures d'una república com ell somiava l'honoraren més dignament que no pas els connacionals.

La seva memòria fou un dels motius sentimentals que més influïren en l'entrada dels Estats Units en la Gran Guerra, duent als aliats un reforç decisiu.

El crit de La Fayette, nous voïci, atribuït al general Pershing en arribar a París—en realitat la frase és del seu adjunt el coronel Charles E. Stanton—fou la traducció d'un agraïment que donà els millors fruits per a la França en el moment que més els necessitava.

MIGUEL CAPDEVILA

Mirant a fora

El plebiscit del Sarre

La conca del Sarre, des de l'adveniment de Hitler al poder més que no pas abans, és la gran preocupació del Reich. Per bé que retirada de la S. de les N., Alemanya s'ha fet representar a Ginebra per un cònsol, la qual cosa no li ha impedit d'exhibir pretensions com que la data del plebiscit sigui fixada abans de l'adopció de les mesures pròpies per a assegurar la llibertat del sufragi.

De 400.000 electors, hi ha 80.000 comunistes, 35.000 socialistes i 50.000 francòfils. D'altra banda, les maniobres anticomunistes del règim hitlerian han disgustat un gran nombre d'habitants del Sarre.

De manera que no fóra res d'estrany que el plebiscit s'orientés al statu quo. Però hi ha un factor important, i és la por de represàlies, les quals els hitlerians no s'han pas estat d'amuniciar...

Les dues maneres

Des de fa unes quantes setmanes, Àrabia ocupa l'actualitat, gràcies a la guerra que es fan al Yemen el rei Ibn Seud i l'imam Yahah.

Aquests dos homes són força diferents; entre altres diferències, heus ací llurs maneres de conquistar les tribus enemigues.

Ibn Seud té sis peus i quatre polzades (metre noranta) d'estatura, té bon tipus i una gran reputació. Se n'aprofita per a casar-se amb la filla del xeik indecis. Així resulta que ja s'ha casat amb un centenar de Jones, contentes d'ésser triades per un tal marit, i s'ha divorciat de molt poques. Com que és un home amb velleïtats modernes, ja no transporta les seves dones en camells, sinó en camionetes.

L'imam Yahah, en canvi, es dedica a raptar fills del xeik que no se li vol sotmetre i els guarda en rehers. És cert que els caps de tribu tenen tantes dones i, per consegüent, tantes criatures, que això no té pas la mateixa importància que el kidnapping per a les famílies americanes, poc prolífiques, sobretot com més milionàries són. I sovint l'imam Yahah té la seva feina a obtenir un rescat. Però no tothom pot explotar una beutat legendaria, com el seu rival...

El telèfon d'Ibn Seud

Ibn Seud, ja ho hem dit, és partidari de la civilització, i ha declarat a un corresponent anglès que bona part de les seves victòries són degudes al telèfon i a la telegrafia sense fils. La major dificultat consistí a vèncer les resistències d'alguns caps religiosos, sobretot uahabites (potser hauríem d'escriure uahabites?). Un d'aquests, i dels importants, afirmava que el telèfon era invenció del diable. Per a convèncer-lo del contrari, Ibn Seud li tingué per telèfon aquesta conversa:

—Creus que el diable pot recitar el Corà?
—Es clar que no!
—Doncs espera't!

I Ibn Seud li féu escoltar unes quantes sures del llibre sagrat. Convençut, el uahabita declarava a la mesquita que l'ús del telèfon no contradeïa els preceptes islàmics.

El perill ari, per Arthur Stadler

Sorpreses de la ràdio

El centenari de La Fayette, tant o més que a França, s'ha celebrat als Estats Units. En el curs d'una de les cerimònies, l'ambaixador francès a Washington acabà el seu discurs amb aquesta frase:

—Tinc l'honor de passar la paraula a M. Barthou, ministre d'Afers estrangers de França, que parlarà des de París...

Regnava un silenci respectuós, esperant que de l'allaveu regessin els mots de Barthou. Al cap d'un minut, de l'allaveu sortien tot de rialles femenines. Els assistents no sabien què passava. Barthou celebrava el centenari de La Fayette en alegre companyia? Aleshores, una veu de dona, amb accent del bulardev, féu sentir: «Tu ne m'embrasses pas, Lucien?... Tu ne m'aimes plus, Lucien?»

A despit dels barrets de copa i dels jaqués, els personatges oficials no podien contenir la rialla.

Però això no podia durar. La música rebé ordre de tocar Sambre-et-Meuse i fou tallada la comunicació radiofònica.

La sort de les famílies nombroses

Hitler ha decidit d'impedir la minva de la natalitat a Alemanya, i, com Mussolini, ha emprès una enèrgica campanya en favor de la repoblació. Com que calia cercar un argument convincent contra el sistema dels dos fills, massa estès pel gust del canceller, el govern es dedica a assenyalar a l'atenció del públic que molts alemanys cèlebres han sortit de famílies que tenien uns quants fills: Frederic el Gran, Bismarck i Kant eren cada u el més petit de quatre germans; Schumann i Rembrandt—anexionat per la circumstància—, els petits de cinc; Blücher i Mozart, de set; Bach, de vuit; Wagner, de nou; Schubert, de dotze.

SI ÉS ELÈCTRIC I DEL VOSTRE AUTOMÒBIL
us el repararan aviat i bé, al
GARATGE ELÈCTRIC
CARRER NOIA, 618 (Arbúria i Diagonal)

LA POLÍTICA INTERNACIONAL

La U.R.S.S. de Gènova a Ginebra

La U. R. S. S. va a Ginebra: heus ací un dels temes més discutits aquests dies per la premsa gran i petita de tots els països del món. És que l'esdeveniment revesteix caràcter històric, i dit sigui això sense exagerar.

Rússia—ho han dit i repetit escriptors de gran vàlua, com Guglielmo Ferrero—és un factor internacional que no es pot desconèixer. La geografia és com és, i ningú no pot modificar-la o mutilar-la impunement. Rússia, tsarista o soviètica, és sempre la nació

pertangut a la diplomàcia tsarista—que fou una de les millors d'Europa—i en conservava l'empremta. El seu col·laborador procurava imitar-lo. Entre el francès i els dos russos hi hagué algunes paraules correctes, però dures, i procuraren no trobar-se. Quan els dos delegats soviètics arribaven al palau reial de Gènova, on es celebrava la Conferència, per a entrar a la sala de les reunions donaven una gran volta pels passadissos per tal de no passar per davant de la delegació francesa. En canvi, no tingueren la fermesa de Barthou, ni Victor Manuel III, ni l'arquebisbe de Gènova, que en un banquet oficial volgueren Txitxerin al costat, amb el qual es mostraren molt cordials i bescanviaren autògrafs d'una gran afectuositat.

La Conferència havia nascut morta. Els únics que no perderen el temps foren els russos, i a l'esplèndida villa de Rapallo on s'estatjaven, a pocs quilòmetres de Gènova, es posaren d'acord amb el canceller del Reich, Wirth, i estipularen aquell famós tractat russo-alemany, que comprenia una aliança de caràcter polític-militar amb clàusules que preveïen una acció comuna, la qual havia d'iniciar-se amb un altre esquarterament de Polònia per a després anar contra França i Bèlgica. Alemanya es comprometia a proporcionar oficials instructors a Rússia, i aquesta, lliure de tot compromís, hauria procurat el proveïment de material bèl·lic.

Quan poguérem parlar per un moment amb Litvinoff, en el hall d'un hotel genovès, i li demanàrem notícies d'aquest famós tractat, els particulars del qual no sabérem fins temps després, ens respongué amb aquesta sola frase:

—Es un tractat de desesperació. Evidentment, al·ludia a l'aïllament a què es volia condemnar Rússia.

La notícia que s'havia estipulat el tractat de Rapallo arribà inesperadament al palau de la Conferència. Un grup de periodistes de tots els països s'acostà a Lloyd George i a Barthou, que estaven enraonant, a peu dret, davant d'una finestra des de la qual es veia el golf de Gènova en tota la seva amplitud, i pogueren sentir com el ministre francès deia:

—Aquest és el magnífic resultat d'aquesta Conferència!

Lloyd George no podia dissimular el seu despit per l'imprevist cop de teatre, i barbotejà quatre paraules deplorant el que havia ocorregut. Barthou afegí aquestes paraules que, en recordar-les avui, ens semblen de gran valor històric:

—Alemanya i Rússia no aniran gaire lluny plegades. Aquest tractat tindrà el mateix èxit que la Conferència al marge de la qual s'ha estipulat.

Barthou no podia preveure aleshores el que després ha ocorregut, però demostrava el seu coneixement de la psicologia russa i de l'alemanya.

Han passat dotze anys, i en tan breu període de temps hi ha hagut molts canvis. Moscú ha anat a París, Moscú va a Ginebra, Moscú ha trencat els seus lligams amb Berlín. Ha tingut lloc una gran evolució. Per part de qui? No pas de França ni de les altres nacions europees. Qui s'ha esmenat ha estat Rússia, que ha canviat completament la política exterior i fins ha atenuat la seva política interior.

De totes maneres, aquesta esmena és altament beneficiosa per a la pau i cal felicitar-se del retorn de Rússia nació—no parlem de la Rússia bolxevista—a la gran família europea. Aquesta gran obra fou iniciada per Briand, i prosseguida per Herriot i Barthou.

Segurament l'entrevista de Barthou i Litvinoff a l'Hotel Berges de Ginebra, que no és probable que hagin oblidat les escenes genoveses de 1922, deu haver estat emocionant. Els mateixos homes; però, quina enorme diferència en la situació i quina diversitat de solucions als problemes!

Però l'essencial per als pobles és que la pau sigui consolidada; que aqueixes guerrilles diplomàtiques—una de les causes de la crisi econòmica—s'acabin com més aviat millor; que sigui definitivament allunyat el perill d'una conflagració; que la generació actual, que, com totes, no és eterna, pugui fruit dels béns de la vida.

Si això, com hi ha raó de creure-ho, és facilitat pel reforç de la S. de les N.—al qual tant contribueix la participació de la U. R. S. S.—, que pot portar a un definitiu arranjament pacífic d'Europa, creïem que no cal sinó restar complaguts de l'esdeveniment del qual ens hem ocupat en aquest article.

TIGGIS

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telegr.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berge (Barcelona) i Corcobion (Corunya); : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; : FERRO MANGANES i FERRO SILICI; : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits; : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; : GENERADORS, BUIRADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

no existeix afaitat difícil
amb l'ús de la crema de sabó

roll's

EL CINEMA

Temes del moment

«ENS AMENAÇA UN DALTABAIX»

Per l'article que el nostre col·laborador Sebastià Gasch publicà dies enrera amb el títol que encapçala aquestes línies, els nostres lectors estan assabentats en trets generals del que pretén la famosa i absurda llei dita del «contingent».

Es molt curiosa l'atmosfera que trobeu a l'entorn d'aquesta llei que està, a hores d'ara, pendent de l'aprovació del ministre d'Hisenda.

dels dobles per viure d'una manera descaçada i antipatriòtica a esqueses de la producció a doblar, és a dir, de la producció estrangera. Magnífica protecció dels interessos de la indústria nacional!

Potser ens diran que la qüestió és augmentar els obstacles a la producció de fora, a fi que a l'empar d'aquesta barrera de despeses augmenti l'estímul dels productors autòctons. Però no hem quedat que el contingut del cinc per cent era la xifra prudent? Està bé que hom dificulti l'entrada

Sylvia Sydney i Charles Raft en «Pescada al carrer»

Ens hem dirigit a diverses persones que ocupen distintes situacions dintre el ram cinematogràfic i de totes elles no hem pogut obtenir sinó un arronçament d'espatlles i una mateixa resposta: «No us hi amoineu — ens han dit —, és una cosa tan absurda que no s'arribarà a aprovar». Tothom, doncs, està tan persuadit que no s'arribarà a portar a cap, que, llevat de rares excepcions, ningú no protesta, i aquest silenci quasi general enfront d'una cosa de tanta transcendència ens sembla que és l'atmosfera que més afavoreix els propòsits dels interessats a veure aprovada una llei com la que motiva aquests comentaris.

Sigui el que sigui de les possibilitats de veure, si no aquesta, una llei per l'estil realitzada el dia de demà, creiem que el deure de tots és protestar fins i tot del fet que el text d'una tan absurda llei s'hagi pogut posar en circulació.

Aquesta llei obliga a exhibir doblades totes les produccions estrangeres. Una llei així solament podrà ésser defensada per les persones materialment interessades a viure a esqueses d'una indústria nacional de dobles. Altrament, aquesta exigència de doblar la producció estrangera no té cap justificatiu. Aquest mateix projecte de llei fixa en un cinc per cent el contingent de films nacionals que caldrà exhibir en els locals públics; és a dir, que amb un sentit de la realitat del qual no fan pas prova els altres articles de l'esmentat projecte, reconeix que el 95 per 100 de la producció exhibida serà estrangera, amb la qual circumstància no s'evita gens ni mica que el capital emigri cap a fora. A l'únic que es va és a encarrir extraordinàriament el preu de l'espectacle per obra i gràcia d'aquesta indústria parasitària de doblatge que es vol crear, indústria la prosperitat de la qual recolza enterament damunt la prosperitat de la producció estrangera.

L'obligació del doblatge no va a favor de la indústria nacional, sinó tot el contrari. Els que tenen pit per produir ací pel·lícules 100 per 100 espanyoles s'haurien de fer els enemics més irreductibles dels dobles, perquè és antipatriòtic que amb el truc indigne del doblatge la producció feta fora de casa es beneficiï del privilegi de fer-se sentir en espanyol, privilegi que hauria d'ésser exclusiu de la producció nacional. I és que la mentalitat que revela aquesta llei és la d'una gent que, no veient-se capacitats per produir de debò, es refugien en el truc

TRES ESTRENES

Julien Duvivier ha fet un film molt desigual amb *La testa d'un home*. Hi ha en aquesta pel·lícula unes escenes de suburbi, que per llur mateixa superioritat damunt la resta del film s'imposen amb una força de suggestió que acredita de sobres el gran talent del realitzador. La resta de la cinta presenta moltes irregularitats. Ara que com a film policíac, amb totes les gratuïtats a què estem avesats en aquest gènere, pot passar com una cosa reeixida. Hi ha sobretot dos excel·lents intèrprets, Inkijinov, l'inoblidable protagonista de *Tempestat a l'Àsia*, i Harry Baur, que s'ha fet cèlebre com a protagonista de la recent versió d'*Els Miserables*.

Pescada al carrer beneficia d'un domini en el *métier* propi d'un Marion Guérin, però d'un domini que quan no va acompanyat d'una vibració autèntica de sinceritat, cau en l'amanerament de les fórmules fetes. L'anèdota, ací, diguem-ho francament, és força convencional i si no fos pel gran talent dels intèrprets, Sylvia Sydney i Charles Raft, i per aquella facilitat del *métier* que dèiem, el públic s'adonaria més d'aquell desfavorable aspecte de la cinta.

Tampoc no ens ha acabat de convèncer *El rei de la plata*. Heus ací un film d'envergadura, que ens transporta als moments decisius de la prosperitat naixent del país ianqui, un film amb una propietat en els detalls veritablement magistral, ben interpretat pels actors, però amb tot mancat també d'aquella vibració total, feta d'imponderables, que la crítica no pot apreciar, però que tots experimentem amb seguretat. Un bon espectacle tanmateix, per bé que una mica fred.

JOSEP PALAU

PANORAMA

A la Sala Studium

Acabat el concurs de films amateurs organitzat per l'Associació de Cinema Amateur i amb motiu del repartiment dels premis concedits pel jurat de l'esmentat concurs, dimarts a la nit tingué lloc a la sala Studium una projecció pública, en el curs de la qual tinguérem ocasió de veure i aplaudir films de Claudi Gómez, Josep Fontanet, Joan Roig i Antoni Sarsanedas, Francesc Gibert, Ramon Puiggròs, Joan Salvans i Eusebi Ferrer.

De tots ells n'hem de parlar amb l'atenció que aquest esforç dels nostres cineastes mereix. Diguem tan sols ara que els films foren seguits amb marcat interès pel públic que omplia la sala Studium i que una selecció així de cintes representa un exponent remarcable de la situació esplèndida del nostre cinema amateur.

Per molt aviat s'annuncien les dues sessions que la secció de cinema del C. E. de Catalunya, té projectades. Es diu que aquestes sessions públiques tindran lloc en un dels locals més centrals de la nostra ciutat.

Els projectes de Chaplin

El 16 del mes passat, Charlie Chaplin complia quaranta-sis anys, vint dels quals han estat dedicats al cinema de la manera que tothom sap.

I pensa dedicar-n'hi més encara, potser tots els que li siguin concedits de vida. Chaplin ha renovat el seu estudi i ha començat ja, un dia d'aquests, una nova pel·lícula, la qual espera acabar en sis setmanes. Hi haurà tres personatges principals: ell, la seva dona (Paulette Goddard) i un altre. Ell no parlarà, almenys quan està en escena; però ho farà en papers secundaris.

Després, vol fer un gran film dramàtic, que no serà *L'opinió pública*, amb Paulette Goddard d'estrella.

I després, voldrà realitzar el seu somni de tota la vida: rodar un *Napoleó*. D'ençà que Bernard Zimmer i Marcel Achard són a Hollywood, Chaplin ha parlat moltes estones amb ells, canviant impressions sobre aquest film del qual fa tants anys que es parla.

El cinema portuguès

Antonio Ferro, escriptor lusità, està convençut que el seu país pot ésser un Hollywood europeu.

«El pintoresc natural de Portugal — diu — és favorable al desenrotllament d'una indústria cinematogràfica, i estem a punt de crear-la de cap a peus, perquè tot era encara per fer. Ja hi ha constituïts dos grups, el Tobis i el Da Costa, i n'hi ha d'altres en projecte. Els parlants portuguesos tenen un mercat considerable a l'Amèrica del Sud; el Brasil tot sol amortitzaria la nostra producció».

El primer film sonor portuguès, *A Severa*, mereix elogis de la crítica parisenca, però no fou projectat al públic. Els portuguesos han rodats recentment *La cançó de Lisboa* i *Gado Bravo*, aquest darrer dedicat a la vida pintoresca dels guardians de braus.

L'ambició de Clarence Brown

Clarence Brown, de retorn d'Europa, ha dit:

—Una cosa que m'agradaria en gran manera seria de refer, en parlant, *El dimoni i la carn*. Però Greta Garbo ja no el podria fer, ni crec que a Hollywood hi hagi una artista a la qual convingui aquest paper. Potser, si hi hagués una bona artista importada d'Europa, un paper així aniria bé per a llançar-la. Quant a l'home, no sé tampoc quin podria ésser, però veuria amb gust que fos Raul Roulien, ja que el considero el galan jove de més d'esdevenidor de Hollywood. Però, desgraciadament, *El dimoni i la carn*, film parlant, només és per ara un vaguissim projecte...

Un film antihitleria

Cornelius Vanderbilt junior i Edwin Hill, que no són especialistes del cinema han presentat a Nova York una pel·lícula titulada *Hitler's reign of terror*, rodada en part a Alemanya.

Gran part de les seves escenes es poden veure en els noticiaris, sinó que en aquest film són coordinades i comentades.

Hi ha uns intervis de Vanderbilt amb el kàiser, el kronprinz i el canceller. Aquest darrer és presentat per l'autor, pensant en el públic americà, com un compost de Jimmy Walker (el que fou famós alcalde de Nova York), Al Capone i de Huey Long (un senador molt discutit a Washington). Ara que aquests intervis no són autèntics: el personatge entrevistat és un figurant, i per tant no es pot donar un crèdit absolut al que diuen.

El film mostra també Hitler al poble austríac on passà la seva joventut i on no l'apreciaven gots, i unes vistes de l'auto de fe on foren cremats els llibres condemnats per contrari a l'ortodòxia nazi.

Fins els no hitlerians es planyen que aquest film no sigui fet amb procediments més nous i d'una major força de convicció.

—Perdona, noi; no he tingut temps d'afaitar-me abans del combat.
(The New Yorker)

El «sex appeal», element cinematogràfic

Ha calgut que hi hagués la guerra, amb la seva cua de relaxació de tots els valors morals, perquè una paraula com *sex-appeal* prengués carta de ciutadania i fos acceptada en la conversa corrent de tots els països. Reconec que si alguna venerable, devota i anciana dama de les que sembla que hauria de freqüentar el senyor Lluís Duran i Ventosa em demanés una explicació científica del significat exacte de *sex-appeal*, em posaria en una situació compromesa. Prou faria per manera de trobar unes formes sub-

Quina heretgia!

Marlene es serveix d'un truc que ha meravellat molts incautes. És la seva impassibilitat. Els trets del seu rostre perfecte rament s'alteren per expressar cap mena de sentiment: ni l'alegria, ni el dolor, ni la ironia, ni l'odi, ni el menyspreu. La seva cara no diu res. I no diu res, perquè no té res a dir. Aquella màscara d'impassibilitat no amaga altra cosa que la buidor.

Vegeu-la en tots els seus films i digueu-me quina diferència noteu en cap dels per-

sonatges que ha creat. Sempre és la mateixa, la misteriosa Marlene. Un misteri poc difícil de desxifrar. Quan ens ensenya les cames en *L'Angel Blau*, ja ens va haver donat la mesura de tot el seu talent.

Exit, per tant, de *sex-appeal*.

Però Greta Garbo, la prodigiosa Greta Garbo, també en té de *sex-appeal*; posseeix, no obstant, una cosa més meritòria: intel·ligència i qualitat d'artista. I també té el seu misteri. Un misteri fet d'efluvis de finor, de sensibilitat gairebé malaltissa, que pot prescindir de la fotogènia fàcil de la mitja negra sobre la pell blanca.

Marlene és a Greta Garbo el que Buster Keaton és a Chaplin. La Dietrich i Keaton, tenen, a més a més, un truc comú: la impassibilitat. Ella en treu efectes dramàtics, i ell, efectes còmics. Però aquesta comicitat i aquest dramatisme són sempre provocats per contrast, exteriors, per tant, a llur personalitat. És un recurs purament mecànic.

La Garbo i Chaplin, en canvi, són ells els que provoquen la rialla o l'emoció. No juguen amb altres elements que els valors eters d'humanitat.

Un cas model·lic d'equilibri de talent i *sex-appeal* ens l'ofereix Joan Crawford.

Joan Crawford

tils per escamotejar l'essència del tema, però sospito que la dama acabaria per dir-me: —No insisteixi. Jo ha veig: es tracta d'una indecència.

L'expressió *sex-appeal*, de totes maneres, té el valor d'haver-nos facilitat el mitjà de poder parlar en públic de certes coses que abans només es comentaven en privat. En les converses d'homes sols, la inexistència del mot *sex-appeal* era un convit a l'expressió realista i al gest evocador. Ens referim, ben entès, a aquelles famoses converses d'homenots on eren àmpliament comentades les gràcies físiques de tal o tal altra senyora.

Es veu que hem guanyat. Ara podem dir a una senyoreta que una amiga seva té *sex-appeal*, i no passarà res d'extraordinari. En canvi, si li volguéssim comunicar la mateixa idea amb unes altres paraules, podria molt ben ésser que l'esmentada senyoreta ens retirés la conversa per tota la resta de la vida.

La consagració i l'exaltació del *sex-appeal* ens ve directament de Hollywood. Ignoro qui va inventar la paraula i qui va començar a donar-li curs; l'únic que sabem és que sense l'enorme reclam del cinema el *sex-appeal*, en tant que expressió afortunada, hauria trigat molt més a travessar les fronteres. Són els americans els que han realitzat la comercialització en gran escala del *sex-appeal*. Gràcies a ells, la perfecció de les cames d'una senyora pot alimentar i en certa manera satisfer la fantasia de milions de ciutadans de tots els continents; gràcies a ells, també, nombroses i distingides senyoretes dels dos hemisferis poden somiar amb el galan perfecte.

Val a dir que la vasta organització internacional del tràfic de blanques, malgrat la seva importància, ha aconseguit uns resultats molt més modestos.

Alguna vegada els productors de cinema s'hauran plantejat el problema de si calia preferir el talent a la bellesa, o inversament. El públic, per la seva banda, què vol: que els artistes siguin bells o que siguin bons? L'espectador prefereix, naturalment, que posseïxin les dues qualitats a la vegada; però, en cas de tria forçosa, per què es decidiria?

Són moltes les artistes que han triomfat per la seva bellesa; en canvi, són poques les que s'han imposat sols pels seus mèrits artístics. No es pot negar, per exemple, que Zasu Pitts és una dona d'un talent positiu. Però quina altra no hauria estat la seva carrera si les condicions físiques haguessin anat aparellades amb les seves qualitats d'actriu!

En canvi, tengué el cas d'una *vedette* mediocre, Marlene Dietrich, que ha arribat a gaudir d'una popularitat fabulosa gràcies tant sols al rar atractiu que desvetlla la seva presència, al qual no som pas insensibles. Però això no ens cega fins el punt d'admetre diàleg amb els que gosien comparar-la a Greta Garbo.

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

FOX

presenta dissabte

al

Fantasio

una de les seves grans produccions

TE QUISE AYER

amb

ELISSA LANDI
WARNER BAXTER

Miriam Jordan
Víctor Jory

Dirigida per Henry King

URQUINAONA
DEMÀ ESTRENA SENSACIONAL

MARIE DRESSLER
en el difunto CHRISTOPHER BEAN

on escena RECITAL de JOSE GONZALEZ MARIN

No deixeu de veure aquest grandios espectacle

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

EL TEATRE

Florelle a Barcelona

Florelle va arribar sola a Barcelona... El cabell ros esbullat sota una boina de vellut, el nas arromangat, els ulls brillants de tristesa i de picardia alhora, el somriure als llavis — un somriure que esclata de vegades en una rialla estrident d'infant —, aparegué a la finestra del vagó més simpàtica, més plena de vida; més joiosa que mai. —Ah, ah! Barcelone!

A l'andana, esperant-la, hi havia només el seu empresari, un periodista cinematogràfic i dos amics. Si Florelle no de Quat' Sous, ni l'alegre Crevette de La dame de Chez Maxim's, i hagués interpretat, en canvi, mitja dotzena de films insubstancials i tingués per marit un boxador d'anomenada, a l'estació no ens hauríem entès d'empentes.

Florelle féu, d'arribada, cinquanta preguntes alhora. Preguntava d'una manera veritablement cinematogràfica.

—Existeix encara Villa Rosa?

Es una de les preguntes sobre la qual més va insistir. Demanà també com marxava el Còmic i si tindria manera de comprar xurros.

—Em sorprèn que viatgi sola — féu algú.

—Pourquoi pas?

—Que sé jo! Podrien robar-la.

—Això, sí! Podrien robar-me la virginitat.

*** A la mitja hora d'haver saltat del tren, Florelle assajava al Tívoli.

—M'he après unes cançons en castellà — digué.

Florelle, anys enrrera, estigué llarga temporada a Cuba i a l'Argentina. Figureu-vos, doncs, quin castellà parla. I amb quin accent! A mi, a estones, el seu parlar em recorda el de Béby.

En un moment, dirigint-se al pianista, exclama:

—¿Usted y yo no estamos juntos!

Volia dir que no anaven d'acord.

Florelle ha sofert molt. La vida ha estat per ella com unes muntanyes russes, amb més davallades que pujades.

Ara que la glòria i la fortuna li somriuen, se n'aprofita.

—Dos anys més i... a viure al camp!

No oblidà, però, Florelle, les hores amargues que ha viscut.

—Són — m'ha confessat — les que més recordo.

Fa almolina a tots els pobres que troba al seu pas. Allarga sempre la mà al qui acut a ella.

No té gens d'orgull.

Dóna conversa, amable, a tota persona que pel carrer la deturi per a felicitar-la o per a sollicitar-li una fotografia.

No és gens orgullós, sobretot, pels qui foren bons amics seus en els dies difícils; s'interessa per llur situació, per llurs negocis.

—Us agrairé que vegeu Tal i li comuniqui que tindrà molt de goig en veure'l. Fou tan gentil per a mi!

A Florelle tot la fa riure.

Si alguna cosa li ocasiona contrarietat, ho dissimula. És molt possible que després, a la seva cambra, es posi a plorar.

—J'ai un drôle de caractère... — repeteix sovint.

La nit del seu debut al Tívoli, va adonar-se que l'èxit de públic no era el que calia esperar. El disgust li corria per dintre... S'acomiadà, pretextant estar molt fatigada, i entrà a l'hotel.

Al cap de mitja hora, sortia. Rambles avall, escapant-li les llàgrimes, cercava el Còmic. Volia evocar aquell públic popular que tant l'havia aplaudit.

Tengo una melena melenita de oro

Va ficar-se, sense saber on es trobava, al carrer del Gínjol. Uns rètols lluminosos l'havien suggestionat. Tot d'una, damunt la porta d'una casa d'aspecte desolador, llegí Hotel Ideal.

—Creieu-me! — em contava l'endemà —. Tenia encara els ulls humitejats i m'escapà,

sense voler, una riallada. Em devien pendre per boja.

—Florelle! Tiens, Florelle!

A les Rambles, la nit, unes pecadores l'han reconeguda.

Unes passes enllà, unes famílies assegudes al defora d'un cafè l'han assenyalat amb el dit.

Al Còmic, abans, tothom s'ha girat vers la llotja que ocupava.

Florelle a la seva arribada, amb els companys Tomàs i Cabot

Unes senyoretas, a la porta del Tívoli, han volgut saludar-la.

Uns joves li han fet signar unes fotografies.

—El llenç — declara Florelle — té sobre l'escena, a part que el guany és infinitament superior, l'avantatge que us dóna una popularitat més vasta. En una paraula: el cinema és més agraït que el teatre o el music-hall. Al music-hall vaig assolir durant deu anys molt èxit, però si no ensopego el cinema, seria, encara, gairebé una desconeguda.

Florelle no en parla massa, del cinema.

Inútil preguntar-li preferències respecte dels artistes. Ella és també artista i s'absté de fer comentaris sobre els companys.

Dels directores, prefereix Pabst.

—Potser — diu — perquè he interpretat sota la seva direcció el meu primer film important...

—I el millor.

—Sí; el millor. Pabst — afegeix — em pot demanar de fer el que li sembli. Acceptaré sempre. No em preocuparé de conèixer el personatge. Estic convençuda que serà interessant.

—I Korda?

—El més cordial dels directores. Cordial i intelligent. C'est un amour.

Una infinitat de gent — gent que té ànima de funcionari de cèdules — s'ha atansat a mi:

—Quants anys deu tenir, Florelle?

Pel fet que en tinguí més o menys, deixarà d'ésser més o menys artista?

En travessar l'altre dia el passeig de Gràcia, un auto venia corrents...

—Atenció! — cridà un amic —. Fóra de dordre que atropellessin una dona tan jove.

—I tan bonica! — replicà, en sorna, Florelle.

Aquell amic no havia fet cap ironia.

Florelle és joveníssima...

Per mi, la Polly de L'Opéra de Quat' Sous, o la Clementina de L'Atlàntida, o la Crevette de La dame de Chez Maxim's, o la mecanògrafa de Monsieur, Madame et Bibi, no passa d'uns disset anys.

Ho dic seriosament.

JOAN TOMAS

Una enquesta sobre el Concurs obert per la Generalitat

Davant les bases del Concurs obert per la Generalitat, fetes públiques a primers d'abril, en el qual s'atorguen 80,00 pessetes de subvenció ampliables a 100,000 per tal d'anar a un intent d'estabilització del teatre català, creiem que cal parlar-ne.

Aquest concurs ha estat comentat per la gent de lletres i de teatre d'una manera privada, però no se n'ha parlat com, per la seva importància, el fet es mereixia.

Per això nosaltres hem volgut interrogar algunes persones de teatre perquè ens diguessin alguna cosa d'aquest intent de protecció oficial de la nostra escena.

Hem cenyit el nostre interrogatori a tres preguntes precises.

1.ª Creieu que el concurs obert per la Generalitat de Catalunya i la subvenció que s'ofereix serà suficient per arribar a l'estabilització i dignificació del nostre teatre?

2.ª Creieu en l'aparició de nous valors entre els autors joves o inèdits, capaços de crear obres de suficient vibració i empenya que desvetllin l'entusiasme del públic?

3.ª A la vostra manera, com enfocaríeu aquest problema del renaixement del teatre, i concretament del teatre català?

CARLES SOLDEVILA

La nostra primera víctima és Carles Soldevila, que ens rep a l'Ateneu. Ens diu, una mica perplex:

—Això és tot un interrogatori.

I després d'una pausa, contesta a la primera pregunta.

—Crec que la subvenció que atorga la Generalitat, mitjançant concurs, és suficient per assegurar una temporada de teatre català amb totes aquelles garanties de dignitat que sempre hem jutjat indispensables.

—Una temporada, diu?

—Això. Saber si pel fet d'assegurar una temporada quedarà estabilitzat i dignificat per a sempre més el nostre teatre, és cosa que ultrapassa els meus dons de previsió.

És possible — afegeix —, i no cal dir amb quin delit ho desitjo, que la subvenció actui semblantment a una mena de càrrega inicial com la que és indispensable per posar en marxa una bomba o un motor... Pens-o tanmateix — afegeix — afegeix força optimista — que la Generalitat té el bon propòsit de convertir l'ajut en cosa anual i no pas en simple càrrega d'encevament.

La nostra segona pregunta és contestada pel senyor Soldevila ben favorablement.

—Espero — diu — i invoco l'aparició de nous autors. El recent concurs ha provat que n'hi ha més i millors del que suposàvem. És evident que amb un horitzó obert, és a dir amb una escena estable on puguin arribar a ésser representats, n'hi haurà encara més.

L'emulació — continua dient — forma noble de l'enveja, és un dels incentius més poderosos de l'art dramàtic, que social de mena, no ha prosperat sinó enmig de moltes temptatives i de moltes cooperacions.

—Ja va la tercera pregunta — diem nosaltres volent alleugerir l'interrogatori, però no reeixim amb el nostre intent.

—Aquesta darrera és una pregunta enciclopèdica — fa Soldevila bonament — i no es presta pas a ésser despatxada en quatre paraules. Diré només que les bases del concurs convocat pel Consell de Cultura de la Generalitat, em semblen discretíssimes i, dins l'estat de desorientació i de dispersió en què ens trobem, les úniques per iniciar un redreç, sense comprometre d'una manera directa el nom i el prestigi de la Generalitat.

—Així...

—Acabaré dient — afegeix — que opino, en segon lloc, que una de les nostres preocupacions immediates hauria d'ésser de bastir nous locals per a teatre. Barcelona pateix una crisi vergonyosa en aquest ram. I opino, finalment, que a penes s'estabilitzi una escena catalana, convé que en surti almenys una altra per evitar els riscos del monopoli i de l'asfíxia.

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Soldevila

Els renovadors de la dansa

Avui cloem els nostres comentaris sobre l'actuació dels Ballets Russos de Montecarlo al Liceu amb aquestes notes sobre els renovadors de la dansa, en general, i sobre Massin en particular.

Les pàgines de la història de la dansa van plenes de noms d'innovadors, la inquietud dels quals els ha empenyats a introduir novetats en les formes coreogràfiques tradicionals. La llarga llista de revolucionaris és encapçalada per tres mestres de ballet genials — Salvatore Vigano, Miquel Fokin i

l'expressió d'uns sentiments. L'època de Fokin fou d'una brillantor tumultuosa. Les danses del Príncep Igor, El pavelló d'Armida, El festí, en 1909; Sheherazade, L'ocell de foc, Carnaval, Cleopatra, en 1910; Sadko, L'espectre de la rosa, Narcís, en 1911; Petruixka, El déu blau, Thamar, L'après-midi d'un jeune, Dafnis i Cloe, en 1912; Papillons, Midas, Le coq d'or, en 1914, porten l'empremta vigorosa d'aquest inquiet renovador, que cedeix el lloc a Leonide Massin, el qual havia de portar més

Massin, Tumanova i Lixin en «El Tricorni»

Leonide Massin — als quals segueixen els deixebles més destacats: Dauberval, Nijinska, Balanchin... Ara, cal afegir un altre nom a la llista: David Lixin. Aquest ballari de la tropa de Montecarlo ha estat nomenat mestre de ballet. Els directores de la companyia li han confiat la coreografia de Nocturn, ballet escrit i decorat pel comte Etienne de Beaumont sobre música de Rameau. Nocturn, malgrat haver estat anunciat, no ha estat estrenat. La tropa de W. de Basil ens l'ha quedat a deure. Arribarà Lixin a mestre o es veurà condemnat a restar tota la vida un deixeble? El temps ens ho dirà.

Tots aquests innovadors tenen un fons comú. Un mateix anheli els ha devorat. Donar una nova forma a la dansa clàssica. La dansa clàssica dita d'escola no ha variat gaire del Renaixement ençà. No ha cessat d'enriquir-se amb valuosos adquirements: les cinc posicions dels peus, les puntes... Però els seus principis essencials no han variat. Els mots standard del seu vocabulari són els mateixos. I això fa que la dansa clàssica tingui tendència a congelar-se. A certes èpoques ha esdevingut mecànica. I aleshores han sorgit invariablement els innovadors, que l'han titllat de deshumanitzada. L'han acusat de no dir res i han volgut fer-li dir alguna cosa. L'han acusat de no expressar res i han volgut fer-li expressar alguna cosa. Han volgut donar a l'harmonia abstracta un contingut psicològic simbòlic. I han transformat la dansa en pantomima.

Els acaballes del segle XVII, Noverre ja denunciava el virtuosisme tècnic, preciosisme deshumanitzat. I recordava als dansarins que la dansa no ha d'ésser tan sols plàstica, sinó també expressiva. Dauberval va voler anar més enllà encara. I es va lluitar a una apologia vehement del caràcter. Finalment, un renovador genial, el napolità Salvatore Vigano, casat amb Maria Medina, accentuava el culte de la pantomima fins a l'exageració. El seu debut a Milà, en 1804, amb Coriolan, tingué tota la violència d'un acte revolucionari. Un nou parèntesi, durant el qual la dansa clàssica, gràcies als Taglioni, coneix una època de gran esplendor, prepara l'adveniment d'un altre període revolucionari. En 1909, els ballets russos llancen Fokin. A començaments d'aquest segle, Fokin té la mateixa significació que tenia Vigano a començaments del segle passat. Fokin, com Vigano, volia que els moviments de dansa fossin determinats, no per les necessitats d'una harmonia, sinó per

enllà les audàcies del seu predecessor.

Massin, mestre de ballet, debuta a París, en 1915, amb la coreografia de Sol de mitja nit de Rimski-Korsakoff. I d'aleshores ençà no ha cessat de crear noves formes. Contes Russos, Baba-Yaga, La boutique fantasque, El Tricorni, Pulcinella, Cimarosiana, Els mariners, Mercuri, Oda, Jocs d'infants... La llista dels ballets que ha muntat no s'acabarà mai. Limitem-nos a recordar que el seu anheli desesperat de renovació s'inicia en 1917, amb Parade, on el cavall i els manàgers portaven indumentària construïda (resurrecció d'un procediment afecionat pel segle XVII amb els seus dansarins vestits de relloge per Bérain), i culmina en Els Presagis i Choreartium, amb els quals Massin inaugura la simfonia coreogràfica.

En aquesta nova etapa, Massin converteix la dansa en esclava de la música i dels sentiments. Els moviments de dansa repartits en el temps són governats per l'estructura musical, que la dansa segueix pas a pas, i la plasticitat dels cossos situats en l'espai és dictada per estats d'ànima. Aquesta submissió al ritme musical obliga Massin a manllevar mots al llenguatge de la dansa rítmica. Joan Llongueres ja ha remarcat les influències dalcroziànes en Els Presagis i Choreartium. I el desig de convertir la plàstica en significativa i simbòlica, i dotar-la d'un expressivisme gairebé dramàtic, sovint patètic, fa girar Massin vers les tendències germàniques? Mary Wigmann, l'apòstol de l'acrobatia de l'ànima; Rudolf von Laban, fundador de la tècnica del paroxisme o la pantomima macabra dels ballets Jooss, que Meckel vol portar ací.

Però no cal dir que Massin marca totes les seves creacions amb la seva empremta personalíssima, i que les influències citades són més aparents que reals. La dansa germànica actual, violenta i desmesurada, no deriva de duncanisme i dalcrozisme, menysprea obertament la dansa d'escola. Els dansarins rítmics, també, Massin, no. Massin respecta l'estructura íntima de la dansa clàssica, que és sempre present en els seus ballets. I damunt aquest canemàs d'escola solidíssim inventa noves formes, creades per la seva imaginació plàstica d'una riquesa sorprenent. Massin és un inventor de formes genial. Però un inventor, la forta cultura clàssica del qual li priva d'improvisar. Les seves formes noves tenen una disciplina tan raonada com les antigues. Massin és el primitiu d'un ordre nou.

SEBASTIÀ GASCH

—Ja ho crec. El problema més urgent que ara tenim plantejat és d'evitar la desbandada dels actors, la inactivitat forçosa dels autors i la desfeta, en un mot, de tots els elements aprofitables que tot seguit — demà mateix — poden continuar la història del nostre teatre. Això, amb el concurs i subvenció de referència pot ésser aconseguit. Es en aquest sentit que, pràcticament, crec en l'eficàcia i, sobretot, en l'oportunitat de l'actitud que la Generalitat ha pres davant del plet del teatre català.

—Així doneu per contestades les nostres preguntes...

—M'adono — afegeix — que aquest criteri meu comporta, necessàriament, partir d'un optimisme: pressuposa creure així en el valor que fins ara ha tingut el nostre teatre, com en les seves possibilitats de continuar brillantment la seva trajectòria. Sense aquesta fe, sense aquest optimisme inicial, la resposta que he fet a la primera pregunta no tindria sentit.

—Així creieu en l'aparició de nous valors?

—Cal creure realment que entre els autors joves i inèdits, en surtin de capaços de crear obres de suficient vibració i empenya que desvetllin l'entusiasme del públic. I aquesta fe, per ventura, ja no ha d'ésser cega. Ja podem fonamentar-la en el resultat del darrer concurs Ignasi Iglésies, el jurat del qual ja ha assenyalat, concretament, algun d'aquests valors.

—La resposta a la tercera pregunta — continua Crehuet — també ha d'ésser terminant, partint d'un criteri optimista, car si el concurs i la subvenció han d'ajudar a la

manifestació i viabilitat d'aquests nous valors, que ja estan en potència, i l'actuació d'aquests nous valors desvetlla l'entusiasme del públic — pedra de toc i raó d'ésser de tots els teatres del món —, és evident que la millor manera d'arribar al renaixement del nostre, haurà estat el camí que ha començat a seguir la Generalitat de Catalunya.

CONXA ESPINALT

(Seguirà)

KURSAAL

Un extraordinari doble programa FOX

El negocio ante todo

una alegre comèdia amb WILL ROGERS

COLISEUM

UN BON FILM, ni més ni menys

DESCADA EN LA CALLE

del director rus MARION GERING

Es un film PARAMOUNT

PUBLIC CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinalda

CURIOSITATS MUNDIALS

Interessants reportatges Fox Movietone

Divisions NAUTIQUES. Documental

NOTICIARI FOX SONOR

Notícies d'Espanya. Festival de danses gallegues al poble espanyol - Tipica Romena del Rocio.

ELECCIO DE MISS ESPANYA 1934

NOTICIARI FOX SONOR

Internacional. França guanya Austràlia en les eliminatòries de la Copa Davis - Maniobres de l'Esquadra Francesa a l'Atlàntic - Arribada

LESLLETRES

ELS LLIBRES

Joan Duch i Agulló, *Amor i banderes*. — J. Navarro Costabella, *Passa un infant*

Joan Duch i Agulló, artista decorador, es revelava com a novel·lista, fa quatre anys, amb aquella obra, *Homes i màquines*, que, a través d'una trama moguda i a estones melodramàtica feia viuent i precis l'ambient de les ciutats fabrils, i sabia pintar uns personatges d'una vida intensa i introduir-nos sense temença en l'ambient tempestejat de les lluites socials.

La inspiració que dictava *Homes i màquines* era la mateixa que avui ha presidit la creació d'*Amor i banderes*, títol una mica vuitcentista i creador d'un paral·lisme no tan concret i modern com el de la primera novel·la de Duch i Agulló, però que respon exactament al contingut del llibre. Les bases damunt les quals basteix el novel·lista la seva intriga són, essencialment, les mateixes, també. La vida política i social d'una ciutat industrial, Grisalla, per no dir Terrassa, amb el trasbals produït per l'anarquisme, que havia de culminar en aquella absurda aventura romàntica de l'assalt de l'Ajuntament, és la veritable protagonista de la novel·la de Duch i Agulló. Damunt d'aquest fons pintoresc i agitat, llisca una intriga amorosa que té el mèrit indubtable d'ésser totalment diferent de les habituals en les novel·les catalanes. El fabricant i polític local Armand Boter, pintat amb un verisme ben convincent, s'enamora, amb un amor que primer és purament sensual i totalment satisfet en les seves exigències, de la jove planxadora anarquista, personatge important dels medis locals revolucionaris, i que arriba a ésser tramesa en viatge d'estudi a Rússia. La manera com aquest lligam sensual evolucionaria fins a esdevenir un amor autèntic, unit per un fill, que adhuc les circumstàncies favorables (permeteu-me de creure que l'autor ha volgut fer l'agradable paper de providència de les seves criatures) permeten de legitimar plenament, és descrita amb pàgines molt ben construïdes. Així mateix l'evolució dels ideals anarquistes d'Eva, amb el contrast de la conducta de les seves dues amigues, Gardènia i Elvira, és ben observada. En canvi podríem trobar que l'autor ha malmès lamentablement la figura de Baldri Rossic, el revolucionari «petit-burgès», que és contraposat de bon començament al conservadorisme d'Armand. La seva reacció fatal davant el tomb dels esdeveniments i les evolucions de les masses obreres amb la República, que podria tenir un interès vital per la novel·la, és feta impossible per aquella història inútil i entrebancadora de l'assassinat del vell avi de la planxadora. Fora d'aquest capítol i de les conseqüències que se'n segueixen, tota la construcció de la trama de la novel·la, la manera de contar l'acció i els diàlegs dels personatges, revelen en Joan Duch i Agulló un novel·lista capaç d'obres més ambicioses, que s'acara sense cap por amb les realitats que el volten i amb l'evolució dels costums i de les idees, per a exposar-les, estilitzades i dramatitzades, però conservant tota la força d'autenticitat del document, en les planes d'una novel·la.

Alguna altra vegada ja he remarcat el mèrit extraordinari que atribuïa a aquesta vocació de novel·lista que revela, amb l'ad-

mirable continuïtat de publicació dels seus llibres, J. Navarro Costabella. *Passa un infant*, la seva darrera obra, conserva totes les característiques de la producció anterior de l'autor de *Samuel*. Com en *El Bé i el Mal*, com en *Samuel*, com en *La Fadrina Berta*, Navarro, en *Passa un infant*, exposa a la nostra pietat una vida dolorosa i mesquina, marcada amb el segell de la fatalitat. En aquella curta vida infantívola no llui mai el sol. En l'alcova on va néixer Andreuet, el protagonista de la novel·la, el sol mai no hi entrava.

J. Navarro Costabella

A través de totes les planes de la breu novel·la de Navarro Costabella, ni per un moment no veïu un raig de sol que dauri les coses i posi un vel d'optimisme damunt la visió del món.

Per a obtenir aquesta negror pessimista, diríeu que l'autor ha volgut falsejar la psicologia infantil. Si algunes de les reaccions i dels actes d'Andreuet són totalment justificats i lògics, en canvi és una mica difícil d'explicar la traïció a l'amic Vallmunt, després de la visió indiscreta i descoberta de les activitats eròtiques dels professors de l'escola, i també és fa difícil d'admetre aquella persistència en l'amargor i en la rancúnia que fan encara més tràgica l'existència d'aquell infant malaurat. Indubtablement hom ha deixat de banda fa temps la vella creença en la bondat natural, en la virtut ingènita dels infants, i més aviat hom vol atribuir-los, en potència, tots els vicis i totes les perversitats. Però aquella simulació tan sostinguda i que esclata en una circumstància solenne, fa l'efecte d'haver estat imaginada per l'autor només per a obtenir un efecte. I sortosament, els infants tenen unes facultats d'oblit de les coses desagradables i d'il·lusionar-se amb futeses, que fan bon xic literària la concepció de l'infant desesperat i lliurat a totes les temptacions i a tots els remordiments. La darrera novel·la de Navarro Costabella, que té veritablement una positiva força d'evocació d'uns ambients, sembla dur l'empremta d'aquell anarquisme intel·lectual difús a la Barcelona del noucents. L'obra es llegeix d'una manera seguida, l'estil flueix normal, no massa treballat, però sense trair massa les negligències i les precipitacions que imposa l'estúpida obligació de fer sortir el llibre per la Diada, i la silueta d'Andreuet, destacada damunt les altres que només s'apunten o són insinuades, es dibuixa amb força i s'endua amb la seva dissort tota la simpatia del lector.

RAFAEL TASIS I MARCA

LENDING ANGLO AMERICAN LIBRARY
FONTANELLA, 10

VARIETATS

La llengua del "Quijote"

Ulenspiegel, nova revista que surt a Anvers, òrgan de l'Associació Belgo-Ibero-Americana, ha publicat un número en gran part consagrat a Cervantes. L'hispanista belga Lucien-Paul Thomas hi té un article sobre *«Don Quixotte»*, *valeur espagnole et universelle*, en el qual diu, de la llengua del *Quijot*:

«Un dels elements específicament espanyols del *Quijot* és la llengua. «No com en altres llibres on l'idioma és un vehicle sense importància i per als quals seria indiferent que l'obra fos escrita en anglès, en francès, o en alemany. El mèrit lingüístic és, en el *Quijot*, alguna cosa excepcional».

«En les traduccions, aquest llibre perd més que la majoria dels altres per raó de la impossibilitat de transposar íntegrament en la traducció la prodigiosa invenció verbal de l'original. Naturalment, no s'hi troba ni el rastre dels innombrables i enginyosos jocs de mots que hom pot assaborir en el text castellà; les mil subtilitats, sempre riques de pensament i d'observació, a les quals pot donar lloc la tria del signe verbal i la ironia de l'expressió».

«En el repertori dels proverbis que abunda amb tan generosa riquesa en la trama de la narració, hom perd al més sovint l'al·lusió terrenal i saborosa, la metàfora típica i sobretot la rima o l'assonància que fan del *refrán* castellà un joell irrefragable».

«Hi ha pèrdues més greus. La llengua parlada per Don Quixot posseïa, al més sovint, una grandesa arcaica en harmonia amb el caràcter de l'heroi i amb les deus literàries que l'inspiren».

«Quan Don Quixot es dirigeix a dues pàgines que la seva imaginació li representa com nobilíssimes damiselles; quan els parla en aquells termes solemnes que els havien d'ésser enterament incomprensibles, es serveix de la llengua i de l'estil de les novel·les de cavalleria del segle XV. Torna a dir els discursos que pronunciaven, en una sintaxi que ja no està de moda i segons un vocabulari caducat, els herois adreçadors de torts amb els quals havia passat tantes vetlles en el seu bon poble d'Argamasilla de Alba».

«El contrast entre l'alta retòrica del cavaller i la situació absurda en què es troba ofereix el més plaent dels quadros».

«Aquestes situacions, aquests efectes, l'ús d'aquesta vella llengua introduïda intencionadament com un reactiu que ha de desencadenar la rialla tot encisant els erudits als quals diverteixen les reminiscències hàbils de les novel·les de cavalleria, tot això deixa alguns vestigis a penes».

«I quina distància entre el parlar arcaic i solemne de Don Quixot i l'argot arran de terra, però viu i sorprenentment expressiu, que Sancho Pança maneja amb tanta facilitat i verbosa quan no s'eleva fins a la dignitat de governador de Barataria».

«La forma s'adapta rigorosament al fons. Hom no sabia separar, en l'obra mestra de Cervantes, l'expressió i el contingut. Així es justifica el fet que el *Quijot* és considerat com la bíblia lingüística d'Espanya. És un repertori vivent i magnífic, d'una extensió i d'una varietat extremes, englobant unes formes de llenguatge que s'estenen sobre uns quants segles, així com uns matisos del parlar natal que es reporten a totes les classes socials de la població».

El Museu Stendhal

A primers d'aquest mes s'ha inaugurat el Museu Stendhal a Grenoble, ciutat natal de l'autor d'*El Roig i el Negre*. Stendhal havia declarat un dia que Grenoble li era «com el record d'una abomina-

La capella beylista

ble indigestió». Era que confonia la ciutat natal amb el seu pare, la seva tia i el seu preceptor, tres personatges que li emmetzinaren la infantesa. Però els grenoblesos no semblaven perdonar-li-ho, i una societat d'Amics de Stendhal, fundada a la capital del Delphinat, no havia pogut reunir gaires adherits. Finalment, però, el malentès s'ha esvaït, i l'actual alcalde accepta la idea de constituir un Museu Stendhal i la realitat, amb la col·laboració del stendhalista Henry Debraye i del conservador del Museu, Louis Royer, que ha pogut arrearplegar bona quantitat de material i encara espera poder reunir-ne més.

S'ha parlat de «capella beylista», i, per atzar, el Museu Stendhal està instal·lat en una capella edificada en 1820 en el lloc que ocupava un frontó.

Exit en la mida
Corbates innarrables
Pijames a bon preu

JAUME I, 11
Teléfono 11666

CATALUNYA A HONGRIA

Literatura catalana en hongarès

Des de fa molts anys propugnem la necessitat d'una nova ciència, que podríem anomenar *etnosesmologia*, o amb un altre nom semblant. Aquesta ciència — un capítol de la «sociologia del saber» — es dedicaria a copsar tot allò que un poble (i no sols la capa intel·lectual) sap d'un altre poble, i totes les associacions d'idees que pot tenir un poble en sentir el nom d'un altre. Tenint tot un catàleg d'aquestes representacions, ens quedaríem admirats de les falsedats i dels conceptes esquemàtics i anèmics que adhuc

D. VÍCTOR BALAGUER.

ARMENGOL, URGELL, GRÓF FEJE.

A: 1861-ben Barcelonában rendezett
Vízrajzokhoz aranyezemmel jutalmazott legenda.
(Katalán eredetű.)

SEGÉLYHÍVÁS.

Figyeljete! a vándor bárd dalára...
Hisz en vagyok a hegyek trubadúrája...
Armengolok, Urgell hős nemzedéke,
Hagyjátok ott a régi sirt, amelybe
Közvetlenül a harcok mezejéről
Pánczélosan, fegyverben eltemettek.
Dicső halottak sarja, im hazaátok
Hi össze, hogy a bárd dalára hallgass!
Hegyeink hős faja, mi lett belőled
S a grófi ház, a hírnév fészke hol van?...
Hol vannak kapitányid s lobogóid,
Mik a dicsőség jelei valának
A harcmezőn? Hol fegyvered, amikkel
Győzelmesen vedd föl a küzdelmet
Egyik országból masba hordva őket?
Hol dombortulnak sírjai azoknak,
A kik neveről fény derült a honra?

Facsimil d'una traducció hongaresa

les capes més cultes d'una nació tenen d'una altra. Tindriem però, al mateix temps, un primer punt de partida per rectificar aquests conceptes, i per iniciar així la veritable cooperació intel·lectual internacional.

Un amic meu, professor a la Universitat de Berlín, va fer una investigació mitjançant un qüestionari especial per a explorar què saben els seus estudiants de la terra i de la nació hongareses; un dia intencionalment potser una enquesta semblant. Efectivament, escollir com a objecte una petita nació pot ésser més instructiu que si n'escollim una de gran; de la mateixa manera, seria interessant un dia investigar allò que sap l'estranger dels catalans i de Catalunya. Escrivim aquestes ratlles per servir a un futur estudi sobre *Catalunya a l'estranger*, o *Catalunya com a tema literari*, o més bé: *La fortuna de la literatura catalana a l'estranger*, particularment a Hongria.

Les antigues cròniques hongareses parlen de Catalunya, encara que equivocadament. Com altres cronistes estrangers també, Kézai i altres varen situar els *Campi Catalaunici*, lloc de la famosa batalla d'Atila — en realitat *Catalaunum*, això és Châlons-sur-Marne, no lluny de París —, a Catalunya. Després, no tenim cap menció ni del país ni dels seus habitants, que es confonen sense excepció amb el *genus proximum* més ample, sense diferència específica, d'espanyols. Ni la història política, ni la història de les literatures estrangeres no saben res de Catalunya, fins que cap a la fi del segle passat, el professor Gustav Heinrich, de la Universitat de Budapest, empenyé la publicació d'una gran història de la literatura universal. Entorn de la part portuguesa, ja hi havia una polèmica estrident al moment de publicar-se; es tractava, efectivament, d'un plagiat indecent. La part catalana no mereix ni una polèmica; és d'un tal Mór Hernádi que la va compilar amb tan bona ventura que els noms hi apareixen així: *Verdagner, Balagner* (perquè així són més semblants als noms alemanys). Va notar algú aquestes errades pintoresques? No ho creiem. El públic continuà ignorant adhuc l'existència de Catalunya fins que s'esdevingué, a París, el procés de Macià i de Ricciotti Garibaldi. Aleshores, uns quants intel·lectuals hongaresos conegueren uns quants catalans que vivien en determinada població de la regió parisenca; la conseqüència és que Catalunya comença a figurar com a tema de literatura: G. Latzkó parla, en una història d'emigrats catalans a França, de «punyals catalans», i G. Rab, en una altra història que té com a protagonista una pseudo-filla d'un ex-gran d'Espanya, igualment emigrat — *tempora mutantur!* i els emigrats canvien amb els temps... — menciona dues vegades els camps de concentració de presidaris catalans, on el noble papà de la pseudo-filla està internat... Tot això no és molt edificant. No ho és tampoc el que una il·lustre dama de la bona societat budapestina (que parla quatre idiomes demés del seu i té una cultura adquirida a París, Berlín i Viena) em deia en assabentar-se que sóc l'autor del primer llibre hongarès sobre tema català, i que en el meu llibre es troben cançons populars catalanes que mencionen el nom alemany d'Hongria: «Això no m'ho farà creure, estimat amic... Aquestes cançons seran tal vegada invenció vostra...» Que existissin cançons en català, ja li era prou inversament, però cançons catalanes que mencionin Hongria... Molta feina em costà de fer-ho creure als catedràtics de la Universitat...

De cançons catalanes, ara de vegades se'n senten per ràdio, interpretades per exemple pel gran violinista espanyol (sic) Juan (sic)

Manén. Perquè la música catalana sí que arriba a Hongria; ja hem parlat ací un dia de la gran popularitat de Pablo (sic) Casals, que és un dels artistes més populars arreu del món, «perquè — com m'ho escriví fa poc una senyora vienesa — no té cap fals orgull d'artista i trava amistat amb tot-hom». Es coneix també un tal *Cassado* — pronuncieu-ho a la manera italiana! — que amb dificultat vaig poder indentificar amb Gaspar Cassadó... I si ja parlem de música, *Terra baixa* de D'Albert va ésser sempre una obra de repertori de l'Òpera Reial de Budapest, i per consegüent, té una traducció hongaresa. Aneu, però, a explicar a la gent que aquesta obra és l'obra més important de la literatura dramàtica catalana i que val la pena de recordar el nom d'un tal Angel Guimerà... Els semblarà una presa de pèl...

Es doncs doblement, triplement significatiu i meritori que s'hagi trobat a Budapest un bon senyor, pare escolapi i avui tant ja els setanta-cinc, que ha sacrificat molt temps i molts diners per a fer una mica de propaganda per a la literatura catalana. Fent abstracció d'un petit assaig de l'Esclans que nosaltres varem fer publicar a la revista hongaresa *Erdelyi Helikon*, de Transilvània, l'any 1930, sobre literatura catalana, només els escrits, conferències i lectures públiques del P. Albin Kőrösi intentaven desfer els núvols d'ignorància que encobreixen encara avui Catalunya i la literatura catalana davant dels ulls dels hongaresos. I si nosaltres escrivim avui aquestes ratlles en lo *bell catalanesch*, això ho devem també en gran part al nostre mestre, el venerable escolapi de Budapest...

Els hongaresos som, de vegades, uns modestíssims treballadors anònims de la cultura catalana. Qui sap, per exemple, de l'autor d'un estudi sobre les teories de Teoderic el Català, publicat fa uns quants anys a una revista filològica alemanya; avui està oblidat totalment. Fa trenta anys, *El Poble Català* s'ocupà d'ell, i fa dos anys, l'Acadèmia de Bones Lletres li organitzà un modestíssim homenatge. «Àstima, mis amigos catalanes, el Dr. Barrios, Plana y Dorca, Falp y Plana y otros demás se murieron ya, interceptando así mi correspondencia con las letras catalanas», escriu el P. Kőrösi el 26 de maig de 1924 a Víctor Oliva, el pare del qual, Joan, també va ésser amic seu. I el mateix any, li escriu novament: «Este ambiente de Barcelona me está circundando todavía, aunque están suspendidos los donativos de libros, boletines y diarios catalanes que me inspiraron al estudio de su idioma en los pasados años. Sin estos hombres de corazón y de alma catalanes apenas hubiera podido hacer algo en la propaganda de la cultura y lengua catalana en Hungría. Su recuerdo vivirá siempre grato en mi memoria.» No cal pensar creure, però, que el P. Kőrösi no sap escriure també en català; el castellà li resulta més fàcil, veïet com és; però nosaltres mateixos guardem lletres seves en hongarès que terminen amb un cordial *Adeusss!* en català.

Es impossible d'enumerar ací tot el que el P. Albin Kőrösi va fer per a la divulgació de la literatura catalana a Hongria. Publicà la seva traducció de la *Història de la filla del rei d'Hongria*, amb un gran estudi preliminar; publicà poesies de Víctor Balaguer, de Mossèn Cinto i d'altres, i va preparar una antologia de poemes catalans. Des de l'Oda a la Pàtria d'Aribau fins a Pau Bertran i Bros, des de Miquel Victòria Amer fins a Joan Maragall, hi trobem tots els noms importants de la poesia èpica i lírica catalanes, fins al principi del nostre segle.

Tinc davant meu aquestes poesies, la majoria de les quals és inèdita encara. «La Guerra Gran que causà la meua ruïna econòmica — ens escriví el P. Kőrösi —, m'impossibilità l'edició de l'antologia catalana» (ja tenia publicada una antologia semblant de poesies castellanes). L'any 1932, Víctor Oliva de Vilanova es proposa fer l'edició a Barcelona; també l'Acadèmia de Bones Lletres s'hauria interessat, però... L'antologia del P. Kőrösi acaba precisament allà on comença una nova era de la poesia catalana: Josep Carner (de qui varem traduir algunes poesies nosaltres), López-Picó, Carles Ribas... Això ja ho diu tot. I aquest escolapi vellet, d'ull plàcid, que des de la seva cambra guarnida d'antics llibres castellans i catalans, deixa passar la seva mirada sobre el Danubi verd (i no blau!) i les muntanyes de Buda, sens dubte no veurà mai publicats els seus estimats poemes catalans que va traduir a la seva llengua amb tanta afició i paciència...

OLIVER BRACHFELD

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5, 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS D'URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensem al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de noces: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Itàlia lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Saló de Barcelona

Som dels que en més d'una ocasió hem propugnat la implantació d'un únic Saló. Realment, sense saber massa ben bé per què, enduts una mica per un tema de profunda germanor potser, havíem dit que la diferència entre el Saló de Montjuïc i el de Barcelona no afectant massa determinadament la tendència, podia esplèndidament encabir-se sota un sol sostre i sense cap tanca de separació. Més aviat ens feia l'efecte de fer sorgir un segon lloc per a deixar-hi exposades les obres autènticament separades de les altres per llur especial catalogació revolucionària o senzillament avançada, en el sentit que fos. Aquest any, però, el Saló de Barcelona ha bombardejat aquesta posició. Del bombardej no n'ha quedat res, ni les ganes motores d'anar contra el mal tan pronunciat del país, és a dir el deliri subdivisionista. I per això enguany, contra la nostra posició d'abans, demanàvem que entre els dos Salons hi hagués una distància quilomètrica.

El Saló de Barcelona d'enguany cau als peus d'una manera sorollosa; és, sense cap mena de dubte, la recopilació de pintura més barroera, més insulsa que s'hagi pogut veure de molts anys ençà. Ataca l'eufòria de la producció actual i sense palliatius representa una erupció el record de la qual serà difícil de treure's de damunt; potser pasarem molt de temps amb la marca del fenomen.

Bé estaria que aquest desballestament pervingués d'un esperit en cerca de nous mitjans; però no és així. Al Saló de Barcelona no hi passa res. La gent de fora de casa que circula pel palau de Montjuïc, quan arriba al seu lloc de procedència, pel cap baix dirà que ha assistit a una recopilació pictòrica feta sota el signe d'una indigència absoluta de la qual no tenia esment.

El pompièrisme regnant (si és que podem anomenar-lo pompièrisme) fa veure amb un delit important les dues obres que de fet rebutgen aquella allau d'insuficiència. Ens referim a les teles de Galofré i Ignasi Vidal, que són les úniques que respiren inquietud i, al cap i a la fi, molta més normalitat que mants velazquesimes que per allí s'arrossegueu. Forçosament hem d'aturar-nos davant les obres que sobresurten i abandonar la recensió de la resta. I que se'ns perdoni alguna omissió a què aquesta lògica i rapidíssima ullada pot donar lloc.

Feliu Elias, amb la seva pintura cent per cent sàvia, s'escapa de la crema general; el segueixen en aquesta afortunada situació: Josep Amat (el qual no sabem ben exactament què hi fa al Saló de Barcelona), l'obra de Calsina, una de les d'Alexandre Coll, una altra de les de Davallillo, Oleguer Junyent, Meifrén, les notables teles de Marsà (una altra incògnita quant a la seva estància dintre el Saló de Barcelona), els dibuixos de Jacint Olivé, l'encís miniaturista de Planells, tres obres de Puigdemolles, més cohesionat cada moment, detalls de la placa exposada per Rodríguez-Puig, l'indiscutible color de Santasusagna i un quadre de Dàrius Vilàs.

Lluís M. Güell és un dels altres que ha fet els possibles de dur murs de contenció a la catàstrofe. Encara que ell es salvi, les obres difícilment guanyen res. Davant d'elles s'hi arriba ja profundament alterat.

R. Martí Durban ha constituït una sorpresa. La seva *Composició* valoritza el conjunt del Saló de Barcelona. De fet és una tela on gairebé tot està resolt i és a través de les seves dificultats que s'observa el tremp de l'artista i les seves disposicions poques vegades tan posades en clar com en aquesta oportunitat.

L'escultura segueix si fa no fa la mateixa trajectòria. D'aquest apartat es poden

posar de relleu una talla de Cairó, un tors en marbre de Cardellà, l'obra de Cuairan i l'escultura de Jaume Duran. La resta, tot i tancar encerts, s'aclapara, com si tot hagués estat executat amb indiferència.

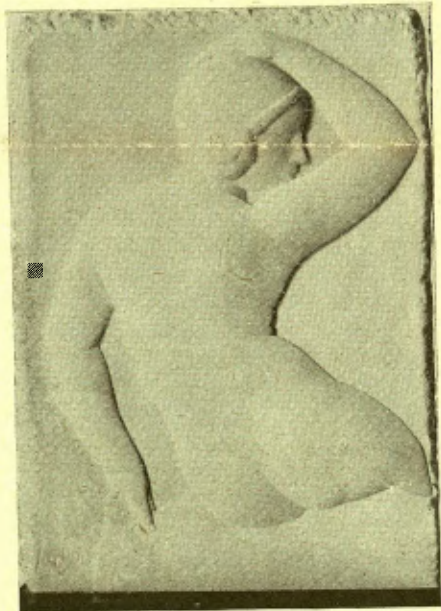
Almuni, Narro, Opisso, Picó i Santsalvador formen els diplomes de dibuix, i en l'aquarella Miquel Farré diu la darrera paraula.

Farré, per si sol, dona un to de superioritat dels quals al Saló de Barcelona en manquen una dotzena.

R. Durban — Composició

Aquí acaba la impressió d'aquest Saló. Per l'any que ve convidaria un *tour de force*, per veure d'assolir un resultat que el paladar ben acostumat de Catalunya exigeix. Creiem que la solució pot venir d'una labor dràstica en l'acceptació de les obres. So-

Joan Cardellà — Baix-relleu

bre de tota mira particular o societària, ha de prevaler la necessitat de presentar-se amb un mínim de possibilitats artístiques. Aquest mínim, en ocasions així, deu ascendir a un cinquanta per cent. Segurs que tothom estarà d'acord amb aquesta xifra, convinguem la feina imponent que espera al Saló de Barcelona en el seu futur.

ENRIC F. GUAL

La Diada de la Foto

Pròxima la celebració de la primera Diada de la Foto, que tindrà lloc el dia 10 de juny i promet constituir la major mobilització de professionals i amateurs que mai ha tingut lloc a Barcelona, ens sentim empenyos per la necessitat de fer algunes consideracions de diversos caràcters.

Cal tractar tant l'aspecte psicològic dels nostres aficionats i professionals, com les qüestions estètiques amb què aquests a cada moment s'han de topat.

Com veiem el conjunt de fotògrafs professionals i aficionats, revenedors, productors i representants d'articles fotogràfics de Catalunya?

Com veiem les obres fotogràfiques realitzades pels nostres professionals i amateurs? Tantes coses podríem dir, que l'espai de què disposem no podria abastar-les.

La nostra gent, com a perfecta mediterrània, és vehement, inconstant i empírica. Clara d'intel·ligència, àgil de comprensió, dona una mirada de conjunt i sense aprofundir els detalls es dona per satisfeta d'una mera visió, ràpida, i ja li ha bastat per a formar el judici.

Que aquest judici resulta equivocat o incomplet? El temps s'encarrega després de demostrar-ho, i així tenim, salvant excepcions notables, aficionats i fotògrafs de professió que no saben de perspectiva, ni de composició, ni de geometria luminosa ni aèria.

I així difícilment es pot passar a la còpia fotogràfica l'expressió d'un tros de natura, passada pel sedàs de l'esperit.

A quants dels que es llancen a concursos amb un nombre de bromolis podríem parlar-los de fonaments d'estètica, de la significació dinàmica d'una diagonal, o del poder plàstic d'una ombra?

Sensibilitat és el que fa falta per a tenir una visió de les coses, i a la visió, quan hi ha sensibilitat, s'hi arriba fàcilment per l'educació.

I quants són en la nostra terra els fotògrafs que s'han pogut fer una cultura artística?

Manquem de llocs d'ensenyament seriosos, però no sols d'aquesta ensenyança físic-química que facilita les operacions del fotògraf, sinó més encara d'aquell ensenyament, millor diríem guiatge, que desperta l'esperit sense matar la personalitat.

El fotògraf ha de fer-se autodidàcticament la seva cultura.

I és per això que existeix el divorci entre el pintor i el fotògraf. Bé diu Waldemar George que el pintor tracta el fotògraf com parent pobre; però això és precisament degut a la manca de disciplina dels uns que els altres han hagut de suportar, encara que insuficientment en la majoria dels casos, i d'aquest desequilibri es deriva el menyspreu expressat.

Cal saber veure i interpretar. Totes les coses de la natura, viva o morta, tenen expressió. Copsar aquesta expressió i representar-la gràficament no està a l'abast del primer posseïdor d'un Zeiss.

Ara bé: també sabem que la majoria dels cultivadors de l'art fotogràfic no pretenen immortalitzar-se amb les seves produccions, sinó tenir amb ella un motiu de passatemps agradable. Però així i tot fóra de desitjar, tota vegada que la fotografia a voltes és generosa en resultats, que procuressin fer-se amb un mínim de coneixements artístics que els permetés compondre i ordenar els elements de la foto, escollir l'angle visual i comprendre una bellesa de llum.

Qui té la culpa de l'abandonament en què s'han trobat els amants de la foto?

No és pas oportú d'escatir-ho, però constatarem el fet que una sèrie de marques estrangeres que han envaït el nostre mercat no han tingut en consideració aquest aspecte de l'ensenyament, absorbits com estan en la distribució dels seus productes.

Doncs, on són els cicles de conferències, els cursos que han celebrat, les ensenyaments que han subvencionat, les exposicions que han organitzat, si ni tan sols han fet veritables demostracions de les bones qualitats dels seus productes? On és la consideració que mereix el consumidor de la nostra terra, que ni tan sols els embalatges, etiquetes i maneres d'usar se li donen en la seva llengua, ni en les seves mides del sistema mètric?

Mirem totes les cases de productes fotogràfics estrangers donant prospectes en anglès, francès, alemany, italià, i la fabricació catalana donant-los en espanyol.

I qui n'ha protestat seriosament de tal desconsideració que venim suportant durant tants anys?

Cal però que algú digui les coses que no poden restar callades, en bé de tots; del contrari, els fets esdevenen fatals en perjudici de tots. Mirem si no el distanciament que existeix entre comprador i venedor. No hi ha més relació que la que es motiva en l'acte de l'operació. En canvi: són palesos els convenis i pactes que tots, productors i agents, celebren per tal d'unificar els preus, augmentar les tarifes i minvar la propaganda, evitant-se les lluites comercials que afavoririen el consumidor.

Fa un quart de segle de la introducció de les grans marques de material fotogràfic en el nostre país. Durant aquest temps han enfondit les arrels ben alimentades d'una saba que permetria donar algun fruit de reconeixement. Doncs no l'han donat. No han cregut necessari aquest reconeixement. I la distanciació existeix entre importador i revenedor com entre aquest i consumidor.

I d'aquesta manca de compenetració es deriva un perjudici general que transcendeix al públic, no guardant la consideració deguda a l'obra fotogràfica, que es veu rebaixada per les competències ridícules dels professionals, menyspreant la foto executada al país i celebrant la forastera, a voltes inferior.

Cal reivindicar l'art fotogràfic de la nostra terra, per mitjà d'una tasca de cooperació col·lectiva, d'una suma d'esforç diversa.

Del comú esforç n'esdevindrà la claredat, la llum que necessitem per a ben impressionar una placa i fer-ne un clixé d'interès.

La Diada de la Foto, amb la seva instauració anual, pot convertir-se en estimul i motiu de confraternització, en manifestació de la qual sorgeixen realitzacions inesperades.

P. CATALA I PIC

Els Salons de París

No direm pas res de nou si subratllem que l'actual producció artística de París continua en el descens iniciat des de fa uns anys. De cada nova visita en treiem la mateixa impressió: l'art està estancat; sobrevis dels guanys adquirits per les grans vedettes de l'anomenada Escola de París i, com sempre, a la gran trencadissa de motllos ha succeït la inevitable reglamentació dels nous sistemes. Enmig d'aquest conformisme hi ha, però, mostres evidents d'una certa re-

Maillol — La dona del collaret

novació. En el XII Salon des Tuileries ho hem pogut comprovar.

Però abans d'entrar en aquest Saló — la manifestació més interessant de l'actual producció — donem un tomb pels llocs més coneguts i, naturalment, comencem per la rue La Boétie! Pobra rue La Boétie! Qui t'ha vist i qui et veu! Abans, plena d'americans cercant frenètics el darrer Derain o la nova fantasia de Picasso, i ara amb quatre falsos Boucher per cobrir les aparences.

Paul Guillaume, Rosenberg, Bernheim, Druet... Recordeu aquests noms? Doncs la més glacial soledat en les parets d'aquestes galeries. A la Simonson exposa el grup de la N. G. S., i cal remarcar-ho per les teles d'Holy. Els altres pintors, Poncelet, Plançon, Lestrille i Chaplain-Midy, tot i ésser força interessants, no igualen el mestratge d'Holy. A can Marcel Bernheim, les teles de Capon no ens diuen res de nou i les de Van Hassel a can Druet molt menys encara. L'exhibició de can Georges Petit ja és tota una altra cosa. Una seixantena d'escultors exposen sota el títol *Exposition de la Sculpture contemporaine en France*; retol una mica excessiu per les obres exhibides. Del conjunt, les escultures de Maillol i Despiau es situen, tot seguit, a primer pla. No crec que calgui insistir sobre la bona qualitat d'aquests dos mestres, tan coneguts. L'escultor» Matine ens presenta un

Nu assis tractat a grans volums, gràcies de moviment, però sense gaires preocupacions escultòriques. Molt menys concreta és, encara, l'obra esfumada de Picasso, tot i la seva agudesia d'expressió. Gargallo ens transporta dalt de cavall damunt una nuvolada barroca plena de gràcia i enginy. L'abstracció de Brancusi va decaient cap a la banalitat. Que lluny que som, avui dia, d'aquell famós *Vol d'Ocell*! I tampoc ens diuen res de nou els passats avantguardistes Zadkine i Lipchitz.

Del nostre Manolo hi ha una remarcable petita escultura amarada de sentiment. I dels altres cal, també, anotar Drivier, Dejean, Chana Orloff, Poisson i la delicada *Femme à la pomme* de La Fresnaye.

Com a retrospectiva important tenim la de Dauter. Un conjunt admirable i escollit de la seva mordent producció.

Seguint les retrospectives, aturem-nos breus moments al Museu de les Arts Decoratives per visitar els «artistes francesos a Itàlia», de Poussin a Renoir. És una bona ocasió per comprendre els contactes i les influències que tingueren els revolucionaris impressionistes.

A la Galeria Jean-Charpentier els mestres anglesos del XVIII ens mostren, una vegada més, la seva exquisida traça en l'art del retrat. No insistirem sobre la bona qualitat de les teles de Hogarth, Gainsborough i Reynolds, de sobres coneguda. D'aquesta competència ens plau remarcar els retrats de Raeburn com una de les ensenyances més curioses d'aquesta exposició.

I ara, amb exemplar coratge, entrem al gran Saló del Grand Palais. I després de quatre hores de veure pedra, guix i pintura, en treiem les mateixes conseqüències de l'any passat, i d'ara fa dos anys, i tres, i quatre i amunt: molta pintura i poca substància. Com en aquells banquets de deu plats i cap de bo. I ben mirat, hi hauria obres notables a assenyalar en aquests Salons. Però enmig d'aquella salsa, tot agafa el mateix gust.

Com en altres anys, La Nationale resulta més seleccionada que la Société des Artistes, i cal no oblidar-nos de l'expressiu retrat de Mlle. Colette de Jouvenel, de Kisling, una de les poques notes agudes del Saló.

En el Salon des Tuileries — com hem dit al principi — hi ha la manifestació més vivent de l'actual art parisenc. Ens dol no tenir prou espai per parlar-ne com es mereix.

En conjunt podem dir que l'actual Saló presenta les mateixes característiques dels anys anteriors: tendència cap a una estabilitat de les modernes fórmules pictòriques i escultòriques; un cert predominiu del *neofauisme*, derrota completa de l'antic *cubisme*, de l'innocent *purisme* i de l'entremaliat *surrealisme*. Victòria del que podríem dir-ne expressivitat emotiva; ja sigui d'una manera objectiva o subjectiva. Però sempre pictòrica. Després de tantes provatures, la pintura torna a la pintura i l'escultura a l'escultura.

I—perquè no sigui dit—citem uns quants noms d'aquest agradable Saló. Comencem per Othon Friesz per ésser el cap de colla de la tendència *gauche* i, potser, perquè és el més pintor de tots. El seu paisatge marítim és una de les millors teles del Saló. D'Henry de Varroquier, tot i reconèixer el seu mestratge, no ens acaba de satisfer. Hi ha massa efectisme en el seu art. En canvi Ceria és d'una probitat especialment elogiable. Dintre un reduït cromatisme produeix obres d'una intensitat remarcable. Els paisatges de Coubine, tan agradables de color, cada vegada esdevenen menys construïts i per tant més efímers. I ens dol perquè en aquest pintor havíem posat—de bon començament—unes certes esperances. En la mateixa òrbita de Coubine, però més encaramelat encara, situariem les teles de Durey. De Kars, un dels valors de la jove pintura i aclimatat des de fa un temps a les platges de Tossa, hem anotat una bona tela en el seu *Gosse espagnol*. André Lhote ens ha decebut amb el seu actual decorativisme colorístic. Tenim en molta més estima les seves obres anteriors. Lebasque és—com sempre—agradable de color i deixat en la forma.

En el grup dels moderats, capitanejats—segons diuen—per Aman-Jean, anotem, a més a més, els paisatges de Blanche i les teles de Bompard.

I encara que, malauradament, ens deixem molts noms al tinter, citem, per acabar, Gernez, Max Baud, Clerge i—no sols per gentilesa a les dames—Suzanne Lallique.

En la secció d'escultura i en el centre de la sala quedem enlluernats per un magnífic cap de Despiau. L'obra més emocionant del Saló. Dels altres cal distingir Dejean, Delamarre (malgrat l'excessiva estilització), Drivier, Mateo Hernández i un bon retrat de Poisson.

I per acabar, diguem quatre paraules del Saló dels Artistes Decoradors.

Així com en els Salons de pintura i escultura podríem dir que, si fa no fa, es mantenen les mateixes posicions de l'any passat, en el Saló dels Decoradors es nota un retrocés alarmant. L'estil és semblant a l'anterior, però les aportacions són més pobres i més reduïdes. Els *ensembliers* de més fama

Kisling — Mlle. Colette de Jouvenel

en són absents. Hem de reconèixer, però, que per fer un Saló com aquest s'ha de comptar amb una bona situació econòmica i si no la tenim no és pas per culpa dels decoradors. En els temps que correm, aquest Saló és, amb tot, un esforç que cal agrair.

Siguem, doncs, generosos i remarcem un notable *chiffonnier* en l'erable de Paul Follot, la sala de Dufrène, l'*ensemble* de Montagnac, les realitzacions de Suzanne Guigui-chon i René Gabriel, els ferros de Subes, la ceràmica de Lenoble i de Besnard, del qual celebrem que s'hagi després de certs decorativismes perniciosos, i els vidres de Marinot. Del gran Ruhlmann, mort fa poc temps, hi ha dos mobles d'una especial distinció, com el sabia projectar-los.

En les obres de Ruhlmann potser acaba un dels períodes de la decoració contemporània. El seu estil—de vegades massa femení—ha estat decapitat per la guillotina «funcionalista». Potser, més endavant, ho sentirem. Entre tant conservem un respectuós record per la seva valuosa obra, i fins a l'any vinent, que Déu ens porti uns nous Salons una mica més interessants.

MÀRIUS GIFREDA

nom registrat

raspalls per a tots els usos
artícles de neteja—objectes per a presents
rambla catalunya, 40

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la Neurastènia.

Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigen, fatiga corporal, tremolors, dispènia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que s'originen per causa o origen esgotament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Solvré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que venifiquen treball excessiu, tant físic com moral, o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre'l novament amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Dirigit-se a trametar 0'25 ptes. en segell de correu per al franquig a Oficines Laboratoris Sôkâ-ferg, carrer del Tor, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTÍ

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. i Telèfon 17047 : BARCELONA

MUSICA I RADIO

Ballets Russos

(Apunts de Maria Fresser)

PERFILS DE LA MÚSICA CONTEMPORÀNIA

Un septuagenari: Richard Strauss

La nova Alemanya està homenatjant aquestes setmanes una personalitat gairebé legendaria que ha situat com a Führer al capdamunt de tota la vida musical: Richard Strauss. Nat al juny del mateix any en què Wagner, en plena composició dels *Mestres Cantaires* guanyava el favor del rei de Baviera i veia finir les seves misèries materials, al 1864, Strauss fou col·locat pel destí a la fi d'un gran segle, enfront d'una he-

l'altre, en el més breu espai de temps possible. Demana a D'Annunzio un llibre «molt modern, molt íntim, d'una psicologia altament nerviosa», sense que tanmateix el pugui obtenir mai. I el públic del seu temps, com el seu emperador, apassionat pel sublim i pel colossal, responia. Responien amb entusiasme al realisme de la *Mort i Transfiguració*, al naturalisme de *Salomé i Elektra* com a l'atmosfera fabulosa del *Till* i de la

Dona sense ombra, al romanticisme del *Don Juan* i del *Quixot*, com al lirisme fat dels seus nombrosos *lieder*.

Richard Strauss és potser el més gran eclectic que la música hagi conegut. Tria els elements del seu estil allà on els troba, però sense enriquir-los, ni tan sols sense arrencar-los les darreres possibilitats de llur artístic. La línia melòdica de Schumann guanya a través d'ell una expressivitat nerviosa i sobreexcitada. Els colors de l'orquestra wagneriana aconsegueixen encisos inoïts gràcies a combinacions completament noves. Tot esdevé moviment, oscil·lació, *coloris* — la idea de l'argument o del llibre es troba submergida en aquest joc entusiasta de sonoritat i de moviment. Però a aquesta faccina lluminosa no correspon cap actitud ideològica. No l'interessa ni la metafísica ni la filosofia — al contrari potser del que hom podria creure pel seu poema simfònic *Així parlà Zaratustra* —, sinó únicament les situacions externes i tota aquesta atmosfera d'exaltacions que li agrada de «fotografiar», com un crític ha dit, de donar un comentari musical a la poesia, de fer «reflexionar novament la re-

flexió» d'idees sublimes i humanes.

Tot el seu talent es basa sobre aquesta espontaneïtat de música ambiciosa que explota el material sonor, la substància melòdica, el *coloris* instrumental en ells mateixos, sense segons pensaments psicològics, sense aquesta responsabilitat social que és la millor característica dels compositors de la nostra època. Al costat de banalitats grogues es troben passatges genials, lluminosos, impressionants. Sovint ens arrossegueu una gran força melòdica sense poder-nos convèncer, tanmateix. El bell gest romàntic, sincer en els seus començaments, ampuhós en el seu apogeu, es perd definitivament en l'esclat reñat de l'orquestra Straussiana. Poques pàgines de les seves partitures nombroses i voluminoses restaran a la posteritat. D'encà molt de temps, una nova generació ha liquidat l'obra musical del darrer dels grans compositors del segle XIX i ha sabut extreure elements positius d'aquesta agonia resplendent del romanticisme musical.

OTTO MAYER

Notícies de tot el món

ALEMANYA

Johannes Wolf, catedràtic de musicologia a la Universitat de Berlín, el millor coneixedor de la música medieval, ha celebrat recentment el seu 65.è aniversari. Els seus nombrosos treballs científics li han valgut una reputació internacional. No fa molt ens hem ocupat des d'aquestes pàgines de la seva *Història de la Música* la versió espanyola de la qual, deguda a Robert Gerhard, ha publicat darrerament l'Editorial Labor.

ANGLATERRA

Durant el mes de maig ha tingut lloc a Londres una festa musical, organitzada per la British Broadcasting Corporation al Queen's Hall. Els sis concerts foren dirigits per Boult, Bruno Walter i Weingartner. Al costat d'obres conegudes, els programes comprenien l'estrena anglesa de l'òratori de Hindemith, una obertura que havia guanyat el concurs organitzat pel *Daily Telegraph*, la cinquena simfonia de Bax i la novena de Bruckner.

ITALIA

Invitat per la Societat del Quartetto de Milano, el trio Goldberg-Hindemith-Feuermann ha fet conèixer a Itàlia el segon trio i un duo per a violoncel i viola d'Hindemith. La premsa del Tercer Reich blasma amb mots durs el fet que Hindemith, membre prominent de la Cambra oficial de la música alemanya, comprometi el moviment racista treballant a l'estranger amb músics jueus, dels més excel·lents tanmateix, que ja no tenen el dret a fer-se oír a Alemanya.

U. R. S. S.

Nits Egípcies és el títol d'una gran peça de teatre, creada pel famós *régisseur* Tairóff. Es compon de tres peces diferents que tracten el mateix tema: els drames de Cleopatra de Shakespeare i de Shaw i de les *Nits a Egipte* de Pútxkin. La música es deu a Sergi Prokofiev.

A Leningrad tenen lloc, del 10 al 30 de maig, les festes del centenari de Borodin. Al costat de la música clàssica i contemporània, de les «reconstruccions» de música històrica i de l'òpera *Príncep Igor*, s'han pogut oír la *Lady Macbeth de Mzensk* (Schostakowitsch) i *Flames de París* (novella-ballet d'Assafieff).

Vincenzo Bellini

Tot i que no s'escau fins al setembre de l'any vinent, ja han començat aquests dies a Itàlia — a Roma i a Catània — les cerimònies commemoratives del centenari de la mort de Vincenzo Bellini, seguint així el costum, recentment arrelat a Itàlia, de començar temps abans a commemorar els centenaris, a fins de major solemnitat.

Entre els homes marcats per un destí, no hi ha cap dubte que cal comptar-hi l'imortal compositor, que, nascut a Sicília,

Vincenzo Bellini

tenia el sentit de l'harmonia i l'ardor de la gent del país.

Som lluny de les preocupacions mozartianes, però tenim un episodi dels primeríssims anys del Bellini que sembla una revelació. La vigília del Nadal de 1808, quan Bellini tenia set anys, a l'església dels menors de la seva Catània natal, foren executades tres pregueres, un *Tantum ergo*, una *Salve regina* i un *Gallus cantavit*, que el petit Vincenzo havia compost per al bisbe de la seva ciutat.

Després, durant deu anys, no va fer parlar d'ell. Però quan tenia divuit anys, el *Decurionato* de Catània li assignà trenta-sis unces anuals perquè pogués perfeccionar els seus estudis musicals en el cèlebre Conservatori de Nàpols. I d'aquí arrenca el camí lluminós que acaba bruscament només disset anys després, al poblet de Puteaux, prou de París.

De Catània a Nàpols, de Nàpols a Milà, a Gènova, a Venècia, a Londres, a París, la vida de Bellini es desbua com una falla: un nom de melodrama i un cor de dona assenyalen cada una d'aquestes etapes, a través de les quals sembla que ell vagi recorrent el seu somni, com un infant entre homes. Pot-

Revista de revistes

El tribut d'un modernista a Bach

Les relacions entre les diferents arts són conegudes. Cada una d'elles manlleua mots de la seva terminologia a l'altra. Així, en la música, ens trobem amb *suites* gòtiques i barroques, amb arabescos, amb vitralls,

El Bach de Josef Weisz

amb velles fortaleces. El que és més rar, és el contrari. No és gaire comú trobar grans quadros, escultures o arquitectura que siguin el producte d'una inspiració musical. Els aficionats a la música seran sorpresos i curiosos de conèixer alguns detalls d'una estàtua de Johan Sebastià Bach, obra d'un artista alemany, Josef Weisz.

Aquest artista començà durant la guerra amb pintures en blanc i negre, amb paisatges primitius i malencònics. Ni unes il·lustracions de l'*Apocalipsi* — una sèrie ombrívola de vint-i-set gravats al boix —, com ell els anomenava —, ni d'altres produccions d'aquest estil, el satisfieren. Va a la recerca d'una forma objectiva en lloc d'una idea subjectiva.

Aprèn l'argenteria i de mica en mica s'acosta a l'art plàstic. La música «clara com el cristall i exacta com les matemàtiques» de Bach li revela el secret de l'objectivitat de la forma. Confessa haver-hi trobat la mateixa cadència rítmica que en les piràmides, que en el grec arcaic i que en la catedral de Chartres. La monumentalitat simple de l'estàtua és, doncs, el tribut al mestre que li ha assenyalat el camí vers l'art plàstic.

The Musical Times (maig)

ser es sent com exiliat, que la realitat humilia i despita, i no troba pau sinó en l'amor i en el cant. La vida mateixa de Vincenzo Bellini, d'altra banda, sembla feta a posta per a crear entorn seu aquell halo misteriós entre l'aventura i la llegenda. Se n'adonaven àdhuc els seus mateixos contemporanis, amics i enemics, admiradors i detractors.

Luisa Cambi, que s'ha ocupat recentment en un llibre del cigne de Catània, escriu en un cert punt:

«El jove músic recordava aquells pastors setcentescos que es passejaven pels camps amb calces de tafetà rosa, i a la mà un bastó ornat de cintes.»

Leone Escudier, en les seves memòries, parlant de Bellini diu:

«Un sicilià ros com el blat, dolç com els àngels, jove com l'aurora, malencònic com el capvespre.» L'emfasi romàntic de les comparacions fa somriure, però l'emoció que les suggereix és sincera. Si els homes somrien de franca admiració davant d'aquell rostre d'adolescent, què no feien les dones? Ja és sabut que Bellini fou estimat desesperadament.

La vida de Vincenzo Bellini és en el fons la història dels seus amors. Les passions del jove catanès han desembocat totes en una obra d'art. Es diria que els seus melodrames són la realitat artística dels seus estats d'ànima d'amant i d'amat.

Al triomf del *Pirata* són lligats els records de Maddalena i de Giuditta Camurri-Torine. La *Straniera* és l'amor de Giuditta. Entrelligada als *Capuleti* hi ha l'aventura veneciana amb la que podríem anomenar Giuditta segona. L'idíl·lica *Sonnambula*, acabada en la dolça pau de Moltrasio, entre les dues Giuditta, la Pasta i la Torine, s'enllaçarà més tard, a Londres, amb la passió sense esperança de la Malibran, la gran cantant veneciana. A l'ombra dels *Puritani* es veuen moure's, en una imprecisió de llegenda, les dues filles de la Pasta i d'Horace Vernet, i la llunyana, cada vegada més llunyana i inassolible, Marietta.

Per això, doncs, les seves obres ens apaixonen com altres tantes confessions d'amor, veritables pàgines autobiogràfiques, on l'embriaguesa i la desesperació amoroses prorrompen a cada moment en un cant.

Aquella mateixa inoblidable cançó napolitana, *Fenestra calicive*, que la tradició atribueix a Bellini, i que segurament és seva, i que retrobem gairebé intacta en la *Sonnambula*, no és sinó una pàgina puríssima d'amor. Quan escoltem els violins que acompanyen la *Norma* que exclama: *In mia mano alfin tu sei...*, ens sembla que ho sabem tot, com si en aquella música el compositor ens hagués confestat tota la seva vida.

En el fons, Bellini, en el brevíssim curs de la seva vida ha tingut potser sempre quinze anys, com quan en la seva Catània natal pulsava amb les seves tendres mans el famós orgue dels benedictins amb l'enorme selva dels 2.916 tubs i dels 72 registres, i semblava dominar el monstre sorollós amb el més càndid i innocent somriure de la boca mig closa i una llum d'encant en els ulls oberts.

I és pròpiament com un infant, com un pobre infant abandonat, que mor, a la llinda dels trenta anys, en la caseta de Puteaux, plena de roses, prop de la porta de Neuilly, als confins de la capital, d'aquell París que ell havia fet anar en deliri i que per ell es vestí de dol i trameté, com ambaixadors del seu dolor, els seus tres hostes més il·lustres: Rossini, Chopin i Heine.

Aquests immortals s'acostaren al llit modest i solitari on Bellini amb la seva delicada testa rossa, abandonada dolçament sobre el coixí, semblava dormir. Ningú no l'havia vist morir, ningú no havia recollit la seva darrera paraula, les darreres invocacions desesperades, i perquè el jardiner o el modest obrer que l'assistien eren menys que ningú. Aquests noms digueren que quan es clogueren aquells ulls angelicals, un espantós huracà s'abaté sobre el poble i el devastà completament.

Qui sap si el moribund, en la seva solitud anglosa i el seu desvarieig, va veure delinear-se en la fantasia els dolçissims rostres de Maddalena, de les Giuditta, de la Malibran, de l'adorada Marietta, que era l'única dona que l'havia rebutjat.

ATHOS NOVELLIS

Avui, "La núvia venuda"

El grup amateur Junior F. C. que aconseguió l'any passat donar-nos una representació, que no és exagerat qualificar de modèlica, d'*El Tsur Sallan*, es presenta novament al Tivoli amb *La núvia venuda*, l'òpera del gran músic txec Frederic Smetana.

Aquesta òpera que es donà ara fa vuit anys al Liceu, es pot dir que és del tot desconeguda a casa nostra, a desgrat de la seva alta qualitat musical. Considerada a l'Txecoslovàquia com l'obra més representativa del geni nacional, el consolat de l'Txecoslovàquia a Barcelona s'associarà a la magnificència d'aquesta festa musical que el grup amateur Junior F. C. dona avui al Tivoli, amb la qual aquest conjunt de disciplinats actors, cantaires i ballarins fan un positiu servei als filharmònics barcelonins impacients de conèixer l'obra cim de l'art líric txec.

Dirigirà l'Orquestra Clàssica de Barcelona el mestre Josep Sabater; els decorats i vestuari, són a càrrec de Bartomeu Llongueres. I cal no oblidar, entre els valuosos elements del Junior F. C., tan obstinats a guardar un desinteressat anonim, el nom de Teodor Torné, animador màxim d'aquestes manifestacions.

NOTES DE RADIO

L'ofici per disc

Radio-Toulouse, cada diumenge, radiava una predicà protestant, a càrrec d'un pastor. Des de fa uns quants diumenges, l'estació ha substituït per un disc la predicà del pastor.

«Una predicà per disc — han dit uns protestants primmirats — és una profanació. Si el pastor no pot parlar davant del micròfon, més val deixar córrer l'emissió.»

No sabem res de casuística protestant, però no comprenem pas en quines raons es pot basar aquest *distinguo* d'alguns protestants francesos.

Estadístiques

Segons les estadístiques de Ginebra, el nombre d'oients de tot el món ha registrat en 1933 un augment de 20 milions, de manera que el total és actualment de 180 milions.

Durant l'any passat s'han venut 5 milions d'aparells nous.

El matx entre Europa i Amèrica del Nord és, per ara, nul. En efecte, el nombre d'aparells que funcionaven a Amèrica, a darreries de l'any passat, era de 20 milions i mig, mentre que el d'aparells d'Europa era de 18 milions, sense comptar-hi la U. R. S. S. Com que a finals de 1932 el nombre d'oients russos era de dos milions i mig, es pot considerar que els dos continents estan si fa no fa iguals.

El que ha contribuït a l'augment d'aparells americans ha estat la voga dels automòbils amb ràdio. A Europa, l'augment ha estat degut a l'èxit dels aparells de poc preu anglesos i alemanys.

El tercer lloc en aquest matx entre continents pertoca a Àsia (amb el Japó al davant); el quart, a l'Amèrica del Sud; el cinquè, a Austràlia; el darrer, a Àfrica.